

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA MLADISTVÝCH A JEJÍ PŘÍČINY
VE STŘEDOČESKÉM KRAJI**

Autor práce: Michal Sirotek

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Také bych chtěl poděkovat Por. Ondřejovi Máchovi za provedený rozhovor a příklady z praxe, které byly pro tuto práci nezbytné.

ABSTRAKT

SIROTEK, M. *Kriminalita mladistvých a její příčiny ve Středočeském kraji : Bakalářská práce*, České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014. s. 70. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: Kriminalita, mladistvý, příčiny, Středočeský kraj, majetková trestná činnost

Bakalářská práce pojednává o kriminalitě mladistvých, jak na úrovni Středočeského kraje, tak v rámci celé České republiky, se zaměřením zejména na majetkovou trestnou činnost páchanou mladistvými. Práce definuje základní pojmy a objasňuje některé významné skutečnosti, které se týkají kriminality mladistvých. Tato práce také porovnává a vyhodnocuje údaje spojené s kriminalitou mladistvých zejména hodnoty celé České republiky s hodnotami Středočeského kraje se snahou objasnit důvody případných rozdílností v hodnotách této kriminality. Práce také řeší možnost navržení opatření k pozitivnímu ovlivnění majetkové trestné činnosti páchané mladistvými. V rámci těchto opatření jsou zohledněny veškeré dostupné informace, které mají pro tuto oblast význam.

ABSTRACT

SIROTEK, M. *Juvenile delinquency and its causes in the Central region : Bachelor thesis*, České Budějovice : The College of European and Regional studies, 2014. p. 70.
Supervisor: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: Crime, juvenile, causes, Central region, property crime

The Bachelor thesis deals with the juvenile delinquency in the region of Middle Bohemia and the Czech Republic. The focus of this work is on the property crimes committed by the juveniles. It introduces the terminology and clarifies the background to the topic. The thesis compares and puts data relating to juvenile delinquency in the region of Middle Bohemia in the context of the Czech Republic. Taking all available data and information into account, the paper attempts to identify the reasons for juvenile crimes in Middle Bohemia and suggests the ways to increase property crimes in the region.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍLE A METODIKA	10
2 KRIMINALITA MLADISTVÝCH	12
2.1 Vymezení základních pojmů	12
2.2 Druhy trestné činnosti páchané mladistvými	16
2.3 Stav, struktura a dynamika kriminality	18
2.4 Fenomenologie kriminality mládeže	19
2.5 Trestní odpovědnost mladistvých.....	20
3 PŘÍČINY KRIMINALITY MLADISTVÝCH	23
3.1 Dědičnost.....	24
3.2 Osobnost.....	25
3.3 Rodina	26
3.4 Škola.....	28
3.5 Vrstevníci	29
3.6 Etnický původ.....	31
3.7 Média.....	32
4 KRIMINALITA MLADISTVÝCH VE STŘEDOČESKÉM KRAJI	34
4.1 Statistika celkové kriminality mladistvých	34
4.2 Statistika majetkové trestné činnosti 2013	41
5 MAJETKOVÁ TRESTNÁ ČINNOST PÁCHANÁ MLADISTVÝMI	44
5.1 Specifické znaky majetkové trestné činnosti mladistvých	45
5.2 Řízený rozhovor s komisařem SKPV	46
6 VÝZKUMNÁ ČÁST	50
7 HODNOCENÍ	56
7.1 Hodnocení získaných informací	56
7.2 Návrh opatření	57

ZÁVĚR.....	60
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	62
PŘÍLOHY	65

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá kriminalitou mladistvých, také se zaměřuje na příčiny této kriminality a v neposlední řadě srovnává aktuální hodnoty kriminality pro Středočeský kraj s hodnotami celé České republiky. Práce se podrobněji zaměřuje na majetkovou trestnou činnost páchanou mladistvými, která patří k nejrozšířenější kriminalitě. Vzhledem k tomu, že kriminalita mladistvých patří k nejzávažnějšímu sociálně patologickému jevu, je dosti aktuální. Tímto fenoménem se zabývá mnoho institucí, které se snaží zamezit kriminalitě mladistvých. Tyto instituce spolupracují především s mladistvými pachateli a snaží se je pozitivně ovlivnit tak, aby v budoucnu vedli řádný život. Mnoho mladistvých delikventů se dokáže postupem času změnit, přehodnotit své priority a začlenit se do běžného života slušných lidí. Také je zde určitý počet těch, které se vzhledem k jejich životní situaci napravit nepodaří. Tímto fenoménem se zabývá nespočetně obsáhlých publikací, které se zaměřují nejen na zkoumání této kriminality, ale i na psychologický rozbor mladistvých delikventů.

V první polovině této bakalářské práce je obsažena teoretická část, která nejprve seznamuje se základním pojmoslovím, dává stručně nahlédnout do oblasti kriminality mladistvých, zejména jakou trestnou činnost mohou mladiství páchat a jaké jsou důsledky této kriminality. Další část se zabývá základními příčinami této kriminality. Především jaké faktory mohou ovlivňovat mladé delikventy, jako jsou rodina, vrstevníci, škola, média a společnost, osobnost, etnický původ a delikventní party. Práce se na tyto faktory zaměřuje jen okrajově, protože jsou velice obsáhlé. Po objasnění příčin kriminality se dostáváme ke konkrétnímu tématu, které se zaměřuje na hodnoty kriminality Středočeského kraje v porovnání s hodnotami celé České republiky. V této kapitole jsou hodnoty zaznamenány do grafů a tabulek, které názorně vyobrazují zjištěné údaje. Pro doplnění nadcházející kapitoly o majetkové trestné činnosti se zde vyskytují také tabulky a grafy, které obsahují hodnoty majetkové trestné činnosti mladistvých.

Další část práce je zaměřena na majetkovou trestnou činnost. Majetková trestná činnost je nejvíce páchána mladistvými, zejména drobné krádeže v obchodech. Tuto trestnou činnost rozdělujeme na krádeže prosté, krádeže vloupáním a ostatní majetkovou trestnou činnost. V rámci této části se práce zaměřuje jen na krádeže prosté a krádeže vloupáním spáchaných za rok 2013. Zjištěné hodnoty majetkové trestné

činnosti se v této kapitole částečně vyhodnocují. Pro objasnění některých poznatků, práce obsahuje psaný záznam rozhovoru s komisařem SKPV panem Por. Ondřejem Máchou. Pan Mácha se dlouhodobě zabývá tímto druhem kriminality a také spolupracuje s mladistvými, které spáchaly trestný čin. Jeho postřehy a praktické příklady jsou velkým přínosem pro celou práci. Rozhovor je zaměřen především na poznatky z praxe a na celkové pojetí této kriminality. V dalších kapitolách práce obsahuje výzkumnou část a hodnocení. Ve výzkumné části práce vyhodnocuje veřejné mínění obyvatel Středočeského kraje, kterým byl předložen dotazník. Dotazníkové šetření se zaměřuje na všeobecné poznatky spojené s kriminalitou mladistvých. Poslední kapitola se zabývá hodnocením zjištěných informací, které byly zjištěny v celé práci. Tato kapitola také obsahuje návrh opatření, které by mohly pozitivně ovlivnit mladistvé a přispět k celkovému snížení kriminality mladistvých.

1 Cíle a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je objasnit a charakterizovat kriminalitu mladistvých se zaměřením na kriminalitu majetkovou a dále její příčiny. Dílčím cílem je zhodnocení trestné činnosti páchané mladistvými ve Středočeském kraji a následné porovnání s hodnotami kriminality v celé České republice. Pro objasnění příčin majetkové trestné činnosti páchané mladistvými, bude proveden řízený rozhovor s kriminalistou a v této souvislosti bude provedeno dotazníkové šetření. Z tohoto důvodu bude osloven komisař Služby kriminální policie a vyšetřování pan Por. Ondřej Mácha. Pan Mácha se dlouhodobě zabývá tímto druhem kriminality a také spolupracuje s mladistvými, kteří spáchali trestný čin (provinění). Jeho postřehy a znalosti z této oblasti kriminality jistě obohatí tuto práci. Pan Mácha je přítomen při vyšetřování majetkové trestné činnosti jak u mladistvých tak i u dospělých osob. Je také přítomen při výslechu mladistvých a z tohoto důvodu nám může poskytnout cenné informace k části práce, která se zabývá majetkovou trestnou činností. Dotazníkové šetření bude provedeno ve vybraných městech Středočeského kraje (Příbram, Velké Popovice, Dobříš a Beroun), které zjišťuje základní fakta v podvědomí spoluobčanů o kriminalitě mladistvých.

Dílčím cílem je celkový náhled na kriminalitu mladistvých. Práce bude nejprve vysvětlovat základní pojmy, které jsou spjaté s touto kriminalitou, dále se zaměřuje na jednotlivé druhy kriminality, kterou můžou mladiství páchat, jako je například majetková, násilná, mravnostní a další. Na majetkovou trestnou činnost práce podrobněji nahlíží v samostatné kapitole, kde bude tato problematika rozebrána. Nakonec budou řešeny příčiny kriminality, které vedou k páchání této trestné činnosti, především vlivy působící na mladistvé jako jsou vrstevníci, rodina, osobnost, etnický původ a škola. V tomto obecném pojetí nahlížíme pouze okrajově. Hluběji se práce zaměří v konkrétních cílech, které budou potřeba podrobněji vysvětlit.

Dalším dílčím cílem práce je porovnat kriminalitu mladistvých ve Středočeském kraji s kriminalitou celé České republiky. To bude provedeno porovnáním statistických údajů vedených Policií České republiky. Z těchto statistických údajů je utříděn ucelený závěr a grafické znázornění zjištěných dat tak, aby byly co nejlépe a nejpřehledněji podány.

Práce se dále snaží objasnit důvody rozdílností hodnot, zjištěných z policejních statistik a pokouší se navrhnout opatření, které by mohlo pozitivně ovlivnit chování mladistvých tak, aby vedli řádný život a zdrželi se v budoucnu páčání trestné činnosti. Pro návrh opatření bude práce čerpat z provedeného rozhovoru a veškerých dostupných informací, které jsou spjaty s pojmem prevence kriminality mladistvých.

2 Kriminalita mladistvých

Masový problém, kterým je kriminalita mladistvých, na sebe v posledních desetiletích strhává neustále větší pozornost. Je to především proto, že mladiství jako tvůrci budoucí generace by se měli zdržet protiprávního jednání. Podle MATOUŠKA a KROFTOVÉ¹ se lidé dopouštějí trestné činnosti v každém věku, nejvíce však v mládí a rané dospělosti, proto je velice důležité upnout svoji pozornost na vývoj a výchovu dětí a mladistvých. Aby bylo možné ovlivnit jejich chování, je nutné dát prostor pro vznik a vývoj nových opatření, která by pozitivně ovlivnila mladou generaci. V kapitole Kriminality mladistvých se nejprve zaměříme na vymezení základních pojmů, které jsou velice důležité pro pochopení celé práce. Dále se budeme zabývat jednotlivými druhy kriminality, které se mohou mladiství dopouštět.

2.1 Vymezení základních pojmů

Významným krokem je vymezení základních pojmů, především proto, že je velice důležité správně chápat význam jednotlivých slov, nebo slovních spojení. V odborné literatuře je možné se setkat s mnoha definicemi, které charakterizují jediný výraz, avšak ve významu se vůbec neliší. Abychom lépe porozuměli této problematice, je potřeba tyto pojmy jasně vymežit.

- **Kriminalita**

Kriminalita, jiným slovem zločinnost, je jedním ze základních pojmů. Každý se s ním už jistě setkal a každý jistě ví, jaké toto slovo má význam. V literatuře se můžeme setkat s několika definicemi. Například SVATOŠ² definuje kriminalitu jako sociálně patologický jev, na který se zaměřuje kriminální fenomenologie. Snahou kriminologie je poznat stav, strukturu a dynamiku kriminality na určitém území. Tyto nasbírané informace jsou významné pro etiologii, která se zabývá příčinami kriminality, dále jsou důležité pro ověření kriminologických teorií a k hledání vhodných forem trestní politiky. V juristickém pojetí lze kriminalitou rozumět jednání posuzované jako trestný čin.

---

¹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. s. 145.

² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 25.

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV³ nabízí vysvětlení kriminality jako zločinnost, nebo trestná činnost. Toto vymezení není tak široké jako v odborné literatuře.

Odborné pojetí kriminality chápe NOVOTNÝ⁴ jako souhrn jednání, které je zákonem označeno za trestný čin. Trestným činem se dále rozumí každé chování, které je protiprávní, škodlivé a naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu.

S kriminalitou souvisejí další důležité pojmy, jako je delikvence – širší pojem než kriminalita. Pojem delikvence zahrnuje i činy jinak trestné, které spáchaly osoby trestně neodpovědné, dále přestupky a jiné správní delikty. Na delikvenci se zaměříme v další části práce, jelikož je potřeba tento pojem dále přiblížit. Dalším slovním spojením jsou zde negativní společenské jevy, které označují chování odchylujícího se od uznávaných norem a hodnot společnosti. Sem patří prostituce, hráčství, toxikomanie atd. Tyto negativní společenské jevy nejsou platným právem sankcionovány. Všechny pojmy, které zde zazněly lze shrnout pod nejširší pojem a to protispoločenské jednání. Dělení kriminality lze provádět několika způsoby a ve vztahu k možnosti jejího poznání dělíme následovně:⁵

- zjevnou (registrovanou)
- skrytou (neregistrovanou – latentní)
- skutečnou (celkovou)

Registrovanou kriminalitou se rozumí kriminalita, která vyšla najevo a o které se orgány činné v trestním řízení dozvěděly a lze ji uvést do oficiálních statistik. U neregistrované kriminality se orgány činné v trestním řízení o ní nedověděly a není uvedena v oficiálních statistikách. Míru latence ovlivňuje několik faktorů jako je tolerance poškozených, právní vědomí občanů atd. Je známo, že míra latence se u trestných činů liší. Je to dáno především tím, že čím závažnější trestný čin, tím menší míra latence. Nejvíce latence je registrováno u trestných činů spojených s pohlavním zneužitím. Oběť zneužití má jistým způsobem strach z veřejného mínění, nebo pokud se to odehrává v rodinném kruhu, ze strachu z partnera nebo jeho ztráty. Také je velká latence u trestných činů spojených s úplatkářstvím, jelikož jsou obě strany spokojeny a není potřeba zveřejňovat jakékoli informace. Latentní kriminalita se dále dělí na černá

---

³ KOL., *Slovník cizích slov*. Praha : Encyklopedický dům, 1998. s. 190.

⁴ NOVOTNÝ, O. A KOL., *Kriminalita mládeže: Studie o mladistvých delikventech*. Praha : SEVT, 1968. s. 7.

⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 26-27.

a šedá čísla. Černá čísla označují trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení nedověděly. Naopak šedá čísla označují trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení dozvěděly, ale z nějakého důvodu, omylem či úmyslně, nebyla zaznamenána do oficiální statistiky. U celkové kriminality jde o shrnutí latentní a registrované kriminality.⁶

- **Delikvence**

Dle SVATOŠE⁷ je delikvence širší pojem než kriminalita. Vedle kriminality jsou zde zahrnuty i činy jinak trestné, spáchané osobami mladšími patnácti let a osobami nepříčetnými.

Delikvencí můžeme také označit činnost porušující právní i společenské normy. Tím pádem se takové jednání vztahuje na mladistvé i děti, kteří se stávají delikventy. Dle stupně závažnosti spáchaného činu, kterým osoba porušuje normy lze hodnotit následovně:

- disociální (mírnější porušení norem)
- asociální (jedinec poškozuje sebe, např.: neposlušnost, záškoláctví)
- antisociální (veškerá trestná činnost, např.: krádeže, loupeže, vraždy atd.)

Tato závažnost stoupá především s věkem a postupem času se prohlubuje. Disociální a asociální chování je především spojováno s mladšími jedinci. Antisociální chování navazuje na chování asociální a je zde obtížná nápravná péče vzhledem k fixaci poruch a také je velká pravděpodobnost recidivy.⁸

o **Charakteristické znaky delikvence mladistvých**

Trestná činnost dospělých pachatelů se v mnoha případech liší od mladistvých. Na tento rozdíl má největší vliv stupeň somatického a psychického vývoje, motivy, vlastnostmi, i zkušenostmi. Mladí pachatelé nejčastěji páchají trestnou činnost ve spolupráci se svými vrstevníky. „*Trestná činnost je ve většině případů páchána živelně pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové).*“ Nejčastějším podnětem ke spáchání trestného činu je alkohol nebo jiná látka zvyšující

⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 26-27.

⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 26-27.

⁸ ČESKO. Národní informační centrum pro mládež : *Kriminalita a delikvence* [online]. ISMV © 2011 [2013 – 10 – 26]. Dostupné z <<http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>.

agresivitu a nepřiměřené reakce. Přípravu pro trestnou činnost můžeme považovat za nedokonalou, obvykle schází prvek plánování a není dokonale promyšleno zvolení vhodných nástrojů k umožnění trestné činnosti. Tato činnost se také projevuje neúměrnou tvrdostí, to má za následek ničením předmětů a zařízení. Také jsou zde somatické znaky pachatele například mrštnost, rychlost, obratnost a další. Při výběru předmětu útoku se mladí pachatelé liší od dospělých především v hodnotovém systému. Cílem jejich útoku jsou obvykle věci, které momentálně potřebují nebo věci, které se jim v poměru k věku líbí. Věci, které trestnou činností získali, jsou nejčastěji rozděleny ve skupině dle hierarchie a podílu na spáchané trestné činnosti.⁹

- **Deviace**

Deviací se rozumí odchýlení nebo vybočení do normy jednání, které odporuje všeobecně přijatým normám jak domněle či skutečně.¹⁰

- **Dítě**

Dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se rozumí dítětem osoba, která v době spáchání činu jinak trestného nedovršila patnáctý rok věku.¹¹

- **Mládež**

Pojem mládež je spojován s různými věkovými kategoriemi dle rozsahu zkoumání jednotlivých vědních oborů. Pro naše účely budeme za mládež považovat fyzické osoby, mladší osmnácti let.¹²

- **Mladistvý**

Pojem mladistvý se vyskytuje v trestněprávním pojetí. Je spojen s počátkem trestní odpovědnosti fyzické osoby a dále s trestním řízením proti mladistvým. „ *Trestní*

---

⁹ ČESKO. Národní informační centrum pro mládež : *Kriminalita a delikvence* [online]. ISMV © 2011 [2013 – 10 – 26]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>.

¹⁰ JEDLIČKA, R., A KOL. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha : Tiskárny MV, 2004. s. 442.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika [online]. 2003. [2013 – 10 – 24] Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

¹² CHMELÍK, J., A KOL. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. s. 15.

*odpovědnost mladistvého začíná spácháním trestného činu v den, který následuje po dni dovršení 15 let a končí v den dovršení osmnáctého roku života.*¹³

- **Osoba blízká věku mladistvého**

Tento pojem se užívá především v kriminologii, avšak jde o právní pojem. V trestním zákoníku je uveden jako jedna z polehčujících okolností při výměře trestu. Z časového hlediska jej chápeme jako údobí po dovršení osmnáctého roku života, ve kterém lze za určitých podmínek uplatnit zvláštní způsoby řízení, které se vede proti mladistvému.¹⁴

- **Další důležité pojmy**

Dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže se rozumí protiprávním činem provinění, trestný čin nebo čin jinak trestný. Opatřeními je míněno výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření u mladistvých a opatření ukládaná dětem mladším patnácti let. Dále orgány činnými podle tohoto zákona jsou policejní orgány, státní zástupci a soudy pro mládež.¹⁵

2.2 Druhy trestné činnosti páchané mladistvými

Jednání spojené s kriminalitou lze dělit dle nejrůznějších hledisek. Z hlediska sociologického se zločinnost může rozdělit do čtyř základních druhů: násilnou a majetkovou trestnou činností (tuto kriminalitu také označujeme jako obecnou), kriminalitu bílých límečků (nyní hospodářská trestná činnost), organizovanou kriminalitu a kriminalitu bez obětí. Obecná kriminalita zahrnuje kriminalitu násilnou tj.: vraždy, loupeže, přepadení a znásilnění. Tyto činy se vyznačují především přímou konfrontací mezi pachatelem a obětí. Také je možno říci, že tato trestná činnost vyvolává u obyvatel strach a pocity obecného ohrožení. Jde o útok, který oběť nemůže předvídat, je neosobní a prudký. Majetková trestná činnost zahrnuje rozkrádání, krádeže automobilů, krádeže v obchodech a kapsářství. Jelikož při krádežích nedochází ke konfrontaci útočníka a oběti, mohou mít zloději pocit, že nemají se spáchanou škodou

¹³ CHMELÍK, J., A KOL. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. s. 15.

¹⁴ CHMELÍK, J. A KOL. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. s. 16.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika [online]. 2003. [2013 – 11 – 2] Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

nic společného. Podle policejních svodek, mladí chlapci mají největší podíl na majetkové a násilné trestné činnosti.¹⁶

Podobné rozdělení kriminality páchané mladistvými nabízí ZAPLETAL¹⁷, který dělí kriminalitu následovně:

- **Obecná kriminalita,**

- **majetková kriminalita** – je páchaná především s motivem nabytí finančních prostředků, které pachatel potřebuje k uspokojení potřeb a obecně ji lze chápat jako útok proti cizímu majetku,
- **násilná kriminalita** – je chápána jako neúcta k životu a zdraví, často je zde potřeba pachatele demonstrovat svou sílu, zviditelnit se ve skupině, získat vůdčí postavení nebo někomu ublížit,
- **mravnostní kriminalita** – nejzávažnější trestná činnost, patří sem znásilnění a pohlavní zneužívání, tato trestná činnost se vyznačuje vysokou nebezpečností a škodlivostí pro společnost, také je zde vysoký zásah do oblasti důstojnosti člověka a zdravého vývoje mládeže, důsledky této trestné činnosti se promítají do oblasti psychiky a zdraví osob, které jsou zúčastněny na této trestné činnosti, vážné poškození fyzického zdraví se projevuje jen u malé části těchto trestných činů, psychické problémy se projevují depresemi, strachem, pocitem bezmoci a úzkostí tyto stavy psychiky často ovlivňují pozdější sexuální život.

- **Hospodářská kriminalita,**

- hospodářská trestná činnost se definuje jako jednání, které je nebezpečné, naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu obsaženého v trestním zákoníku, jež chrání soukromou, veřejnou i státní oblast ekonomiky.

---

¹⁶ JEDLIČKA, R., A KOL. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha : Tiskárny MV, 2004. s. 141.

¹⁷ ZAPLETAL, J., NOVOTNÝ, O., *Kriminologie*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2008. s. 7-62.

Dle ZOUBKOVÉ¹⁸ se v posledních letech dere na povrch nový trend, kterým je kvalifikovanost spáchaných trestných činů. To spočívá v promyšlenějším jednání, předem promyšleného alibi a v důkladnější přípravě. Trestnou činností mladistvých doprovázejí okolnosti jako je užívání drog nebo alkoholu. Velmi významným faktorem je, že se z velké části na páchaní trestné činnosti mladistvých podílejí osoby, které jsou na útěku z ústavů vykonávajících ústavní a ochranou péči. Dále je zřejmé, že se na trestných činech podílejí v poměru 1:20 chlapci více než dívky. Dívky páchají především krádeže, podvody a kriminalitu spojenou s prostitucí a užíváním drog.

Kriminalita mládeže má svůj vlastní vývoj. Od šedesátých let dvacátého století je kriminalita mládeže oficiálně zaznamenávána na našem území. Od prvních záznamů až dodnes, proběhlo v této kriminalitě několik vln vzestupu. První vlna probíhala od roku 1963 do 1971 a druhá vlna proběhla na přelomu osmdesátých let. Kriminalita mládeže se v osmdesátých letech držela na patnácti procentním podílu z celkové kriminality a byla relativně stabilní.

Celkový nárůst kriminality nastává v devadesátých letech. V roce 1990 došlo k určitým změnám v legislativě, které měly statisticky snížit kriminalitu, to se ovšem nepodařilo a současně i ve větší míře rostla kriminalita mladistvých dál. Jednalo se o změnu některých trestných činů v přestupkové jednání, které se řeší ve správním řízení a mimosoudně. Taktéž změna vlivu hodnoty spáchané škody na kvalifikaci skutku se pozitivně neprojevila. Hranice škody pro hodnocení skutku jako trestný čin byla v roce 1994 zvýšena z 1000,- Kč na 2000,- Kč a poté v roce 2000 na 5000,- Kč. Podíl kriminality páchané mládeží v devadesátých letech vzrostl na 20%. V této době je třetina trestné činnosti páchané mladistvými vedena jako opakovaná.¹⁹ To platí do roku 2000, poté začíná podíl mladistvých pachatelů, ke všem pachatelům klesat viz dále.

2.3 Stav, struktura a dynamika kriminality

Dle KAISERA²⁰ v rámci studia kriminality je možné rozlišovat pojmy jako stav, struktura a dynamika kriminality. Tyto pojmy nahlíží na kriminalitu z mnoha různých

---

¹⁸ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeňek, 2002. s. 28-70.

¹⁹ ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeňek, 2002. s. 28-70.

²⁰ KAISER, G., *Kriminologie: Úvod do základů*. Praha : C.H.Beck, 1994. s. 144.

hledisek a tím rozšiřují všeobecný pohled. Stavem kriminality se rozumí základní kvantitativní charakteristika kriminality, a to buď jako rozsah nebo úroveň. Rozsahem se rozumí počet trestných činů, spáchaných na určitém vymezeném území za určitý čas. Intenzita, také označována jako úroveň kriminality, je dána rozsahem kriminality přepočítaná na počet obyvatel žijících na určitém území. Naopak strukturu kriminality chápeme jako kvalitativní charakteristiku, v níž jde především o rozdělení četnosti údajů o trestních jednáních, pachatelích a obětech do určitých skupin s cílem poznání reality podle odlišných hledisek. Dynamika kriminality je chápána jako celkový proces a ne jako stabilní a neměnný jev.

2.4 Fenomenologie kriminality mládeže

Dle SVATOŠE²¹ se trestná činnost mládeže vyznačuje specifickými rysy, které jsou odvozeny z nízkého věku mladých pachatelů. Závisí na jejich fyzické a sexuální nezralosti, zvýšenou agresivitou, také vytváření si postavení ve svém okolí a mnoho jiných. Základními rysy struktury kriminality mladých lidí jsou:

- nedostatečná plánovitost,
- neadekvátní jednání,
- virtuální realita,
- neschopnost odložit uspokojení potřeb,
- rozpoznávací a ovládací schopnost není zachována vlivem emocí,
- brutální násilí,
- vandalismus,
- šikana,
- potřeba prostředků na obstarání drogy,
- tíhnutí k extrémistickým hnutím,
- trávení času ve skupinách vrstevníků,
- dřívější zahajování sexuálního života.

---

²¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 224-226.

2.5 Trestní odpovědnost mladistvých

„Trestné činy mladistvých se nazývají provinění. Aby se jednalo o provinění, za které by měl být mladiství stíhán příp. odsouzen, musí toto provinění vykazovat míru závažnosti vyšší než malou. Mladistvý musí mít vždy obhájce, a to až do doby, než dosáhne osmnácti let věku. Do vazby jej lze vzít jen v opravdu výjimečných případech. V trestním řízení ve věcech mladistvých musejí všechny zúčastněné osoby dodržovat pravidla ochrany osobních údajů mladistvých, tj. mohou být zveřejňovány jen takové informace, které nemohou vést k odhalení totožnosti mladistvého. Všechny zúčastněné orgány, tj. policejní orgány, státní zástupce, soudci, úředníci probační a mediační služby či sociální pracovníci musejí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží. Podle zákona projednávají trestní věci mladistvých soudy pro mládež. V praxi to neznamena, že by byly vytvořeny nějaké nové soudní orgány, ale trestní kauzy mladistvých řeší specializovaní soudci obecných soudů.“²²

Dle zákona č. 218/2003 Sb. o trestní odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o trestní odpovědnosti mládeže“), je trestně odpovědný ten, kdo dovršil patnáctý rok věku, byl příčetný, jedná se o fyzickou osobu a má dostatečnou rozumovou a mravnostní vyspělost. Účelem tohoto zákona je, aby se mladiství vyvarovali protiprávního jednání, také aby si našli společenskou uplatnění odpovídající jejich schopnostem a duševnímu vývoji a v neposlední řadě aby mladiství pachatelé přispěli k odčinění vzniklé újmy, kterou svým jednáním učinili. Dále dle tohoto zákona mladistvým ukládáme:²³

- Výchovná opatření

V rámci výchovného opatření, které je nejmírnější je možno uložit: dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení nebo napomenutí s výstrahou.

- Ochranná opatření

---

²² ČESKO. Trestni – rizeni.com : *Trestní řízení ve věcech mladistvých* [online]. TŘ.com © 2014 [2014 – 3 – 11]. Dostupné z WWW: <<http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>>.

²³ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika [online]. 2003. [2014 – 2 – 15] Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

Druhým ukládaným opatřením jsou opatření ochranná, kam patří ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova.

- Trestní opatření

Nejpřísnějším ukládaným opatřením je opatření trestní. Mladistvým mohou být uloženy: obecně prospěšné práce, peněžité opatření, peněžité opatření s odkladem výkonu, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní nebo kulturní akce, podmíněné odnětí svobody, podmíněné odnětí svobody s dohledem, odnětí svobody nepodmíněně. U odnětí svobody se tresty snižují na polovinu od trestů, které se ukládají dospělým, přičemž dolní hranice je menší než jeden rok a horní hranice nesmí překročit pět let. U výjimečného trestu se horní a dolní hranice pohybují v rozmezí od pěti do deseti let.

U řízení proti mladistvým se z pravidla používá zákon o trestní odpovědnosti mládeže, který obsahuje jak hmotně-právní tak procesně-právní normy. Pokud jsou úpravy v zákoně o trestní odpovědnosti mládeže i v zákonu č. 141/1964 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „trestní řád“), použije se zákon o mládeži. Jestliže některé skutečnosti nejsou v zákoně o mládeži upraveny, použije se trestní řád. Řízení v trestních věcech mladistvých se od řízení v trestních věcech dospělých liší v několika bodech. Například řízení proti mladistvému projednává soud pro mládež, dále jsou zde orgány činné v trestním řízení, které jsou specializovány na věci mládeže, úředníci probační a mediační služby a orgány činné v trestním řízení spolupracují s dalšími orgány a osobami, které se na věci podílejí. Zákonný zástupce mladistvého je oprávněn za mladistvého činit návrhy, podávat žádosti, podávat opravné prostředky, volit obhájce a účastnit se úkonů. U mladistvého je zakázáno zveřejňovat informace, které by ho mohly identifikovat. Od okamžiku, kdy jsou proti mladistvému použita opatření, nebo použity úkony, musí mít ex offio obhájce. O zahájení trestního stíhání je nutno vyrozumět zákonného zástupce, orgán sociálně-právní ochrany dětí, probační a mediační službu. Vazba u mladistvého může trvat nejdéle dva měsíce, u zvláště závažného zločinu až šest měsíců a může být jednou prodloužena, avšak doba

trvání nesmí přesáhnout jeden rok. Vazbu lze nahradit zárukou, dohledem, slibem, peněžitou zárukou, umístěním do péče důvěryhodné osoby.²⁴

---

²⁴ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika [online]. 2003. [2013 – 11 – 10] Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

3 Příčiny kriminality mladistvých

Vnějších vlivů, které působí jak pozitivně tak negativně na mladé lidi, je několik. Hovoříme zde o faktorech, které se mohou promítnout do chování mladé generace a působit na jejich psychický vývoj. Mezi působící faktory může řadit rodinu, vrstevníky, školu, etnický původ, ale také dědičnost, osobnost pachatele atd. Tímto fenoménem se zabývá mnoho autorů, psychologů a institucí. Všichni tito se snaží najít způsob, jak zamezit nebo alespoň omezit páchání trestné činnosti mládeže. Pro možnost zamezení trestné činnosti mladistvých potřebujeme dokonale znát příčiny, které je ovlivňují.

Kriminalita mladistvých je chápána jako závažný společenský problém a je podrobována řadě studií. Tyto studie se snaží zjistit veškeré příčiny a zpracovat je do analýz, které dále slouží institucím zabývajících se prevencí a omezováním kriminality mladistvých. Příčiny, které působí na mladé lidi, se dají rozdělit na dvě skupiny a to na vnější a vnitřní. Mezi vnitřní příčiny se řadí biologické, psychologické a fyziologické faktory. Tyto faktory souvisí s osobnostní stránkou jedince, jde o vrozené a zděděné dispozice a také o psychické a fyzické vlastnosti. Oblast psychiky zasahují negativní vývojové vlivy jako je motivace, sebeovládání, morální a citová složka osobnosti. Jejich rozborem se zabývají instituce jako psychiatrie, psychopatologie a forenzní psychologie. Mezi vnější příčiny řadíme vlivy, které působí z okolí jedince, z prostředí kde jedinec žije nebo žil tzv. sociální faktory, působení školy, rodiny, vrstevníků a dalších vlivů vycházejících z prostředí kolem jedince.²⁵

Podrobnějším rozdělením příčin kriminality se zabývá BRIDGES²⁶, který rozděluje příčiny do šesti skupin. První skupinou jsou fyzické faktory, do kterých patří podvýživa, nedostatek spánku, vývojové vady, smyslové vady, vady řeči, endokrinní poruchy, deformace, nervové choroby, drogová závislost, vliv na počasí a ostatní onemocnění. Druhou skupinou jsou mentální faktory. Jako mentální faktory jsou chápány duševní poruchy, intelekt, psychózy, emoční a citová nestabilita, nerovnoměrný psychologický vývoj, duševní konflikty, komplex méněcennosti, introverze a egocentrismus, ovlivnitelnost, lenost, sexuální návyky a zkušenosti atd. Do třetí skupiny, která se

---

²⁵ KRAUS, B., HRONCOVÁ, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2007. s. 28.

²⁶ BRIDGES, K. M. B., *Factors Contributing to Juvenile Delinquency*, 17 Am. Inst. Crim. L. & Criminology 531 (1926-1927).

jmenuje podmínky domácnosti, lze zařadit hygienické podmínky, materiální nedostatky, přebytek materiálních věcí, chudoba a nezaměstnanost, rozvrácené rodiny, duševní a fyzické abnormality rodičů nebo sourozenců, nemorální a delikventní rodiče, nedostatek rodičovské péče a lásky, nedostatek důvěry a upřímnosti mezi rodiči a dětmi, nedostatečná disciplína, špatný vztah se sourozenci, špatný příklad a jiný původ. Škola je čtvrtou částí vlivů, které ovlivňují mladistvé delikventy, patří sem nedostatečné vybavení škol, nevyhovující učitelé, nežádoucí postoj žáka k učiteli, tuhé a nepružné školství, školní spolužáci. Vlivy okolí jsou pátou skupinou vlivů, to jsou nedostatek rekreačních zařízení, přelidněná sousedství, pochybná morálka okresu, blízkost luxusu a bohatství, vliv party a gangů, samota a média. Poslední skupinou je volný čas sem patří nepravidelné povolání, volný čas a lenost, záškoláctví, monotónnost a zdrženlivost, pokles v učňovském systému.

3.1 Dědičnost

„Genetická zakotvenost lidského chování je aspekt současnými společenskými vědami stále nedocenený. Prakticky všechny osobnostní vlastnosti i většina lidských postojů, a dokonce i zájmů je dědičná. Lidské individuální charakteristiky jsou však z tohoto hlediska mnohem méně prozkoumány než z hlediska vlivů prostředí (zejména vlivů rodiny a jiných skupin). Naše civilizace si totiž chce a potřebuje myslet, že lidského jedince je možné dalekosáhle programovat vlivy prostředí. Proto si vytváří vědecké teorie a s nimi volně souvisejí soustavy přesvědčení, (viz např. doktríny jednotlivých psychotherapeutických škol) jenž tento předpoklad potvrzují.“²⁷

Dědičnost patří k vnitřním faktorům, které ovlivňují mladistvé delikventy. Dědičnost je chápána jako jedna z mnoha příčin delikventního chování mladistvých a genetické vlohy zvyšují pouze pravděpodobnost. Genetická dispozice může ovlivňovat především hyperaktivitu či sníženou sebekontrolu. Tyto genetické vlohy však samy o sobě nevedou k vytvoření delikventní party, která vyloupí obchod. Zvyšují pouze pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní chování neuskutečnilo. To znamená, že genetická vložka má vliv na práh

---

²⁷ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. s. 21.

působení vlivů prostředí kolem jedince. Studie dědičnosti se obvykle provádí na dospělých jedincích.²⁸

3.2 Osobnost

„Osobnost pachatele je v kriminologii (stejně jako v psychologii) nejčastěji chápána jako organický celek duševního života člověka zahrnující jak biologický základ jedince, tak i společenské podmínky jeho života včetně společenských vztahů.“²⁹

Psychopatie je pojímána psychiatrickými školami jako trvalá, vrozená osobní dispozice stavějící člověka mimo normu společenského postavení. Psychopatie bývá velmi častá, avšak u mladistvých není snadné odlišit povahové změny spojené s dospíváním. Po dosažení dospělosti může tento symptom odeznít, ale také může být projevem osobnostní struktury. Nerovnováha ve skladbě osobnosti u mladistvých může být hlavním příznakem určení diagnózy psychopatie.³⁰

Předsudky o kriminálně chovající se mládeži trpí jak veřejnost, tak i masová média. Tyto předsudky jsou nejspíš spojeny s jinými občanskoprávními postoji respektive s pocitem životní spokojenosti lidí. Personál, který pracuje v zařízeních, v nichž je v neustálém kontaktu s rizikovou mládeží, si rovněž vytvoří ustálenou představu o osobnosti klienta. Negativní zkušenosti, které personál nasbíral za dobu svého pracovního výkonu, mají vliv na zevšeobecňování tohoto problému. Proto je důležité brát vyřčené soudy personálu těchto ústavů s patřičným nadhledem. Vědecké soudy o osobnostech kriminálně se chovajících mladistvých se opírají o metody, jako jsou:³¹

- *testová vyšetření* vězňů, nebo klientů jiných ústavů, při nichž jsou indexové osoby porovnávány s populační normou;

- *popis znaků chování*, které souvisejí s kriminalitou, případně umožňují předpovídat další vývoj indexových osob, tento výzkum se neopírá jen o psychologická testová vyšetření, ale i o přímé pozorování, anamnestická data a zprávy jiných osob, studuje znak, který má vliv na delikventní chování;

---

²⁸ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. s. 23.

²⁹ HYHLÍK, F., NEKONEČNÝ M. *Malá encyklopedie současné psychologie*. 2. vyd. Praha : SPN, 1977. s. 103 .

³⁰ KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha : Victoria Publishing, 1995. s. 63-68.

³¹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. s. 51-62.

- *studie delikventně jednajících osob*, zde se hledají faktory vysvětlující rozdíly mezi klienty, opírají se o rozbor anamnéz i také o testová vyšetření a jiné znaky;

- *případové studie*, slouží pro obecnější soudy.

„Poruchy chování lze charakterizovat jako odchylku v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuálně na úrovni svých rozumových schopností. Dítě se v průběhu vývoje učí diferencovat žádoucí a nežádoucí chování i vhodnost jednání ve vztahu k určité situaci. Nejde jen o to, aby dítě příslušné normy znalo, ale aby se podle těchto norem chovalo. Zpočátku jej korigují rodiče, později je dítě schopné regulovat své chování samo, i když jej právě nikdo nekontroluje. Signálem dosažení tohoto stádia socializace je schopnost reagovat pocitem viny, když dítě udělá něco, o čem ví, že je to špatně“³²

Dle MATOUŠKA³³ jsou nejčastějšími typickými znaky delikventní mládeže:

- snížená sebekontrola,
- nižší tolerance k chování jiných lidí,
- nižší odpovědnost za svoje chování,
- vyšší impulzivita,
- nižší sklon k přátelství,
- nezralost,
- pocit nadřazenosti,
- obezřetnost.

3.3 Rodina

Rodina je nejdůležitějším článkem ve vývoji dospívajících osob. Její vliv na jedince je velice silný a důležitý. Rozhodující úlohu mají rodiče, kteří mají být osobním životem a chováním příkladem svým dětem. Pokud rodina nefunguje správně, je velice

---

³² VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2008, s. 779.

³³ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ A., *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. vyd. Praha : Portál, 2011. s. 35-39.

pravděpodobné, že se u dospívajícího jedince projeví náklonnost k delikventnímu chování. Velikým problémem může být také rozvod, kdy jedinec může kriminálně projevovat svůj nesouhlas s rozhodnutím obou rodičů. To závisí také na jeho duševní vyspělosti. Mladší a méně vyspělý bude vnímat rozpad rodiny daleko citlivěji, než starší.

Mladý člověk si má z výchovy rodiny odnést úctu a vztah k základním hodnotám a principům společnosti. Pokud rodina neplní svou úlohu správně, jsou dány větší předpoklady pro vznik kriminogenního prostředí. Jedinci z rozvrácených rodin mají mnohem větší sklony pro kriminální chování. To samé také platí u rodin, kde vážně citový vztah mezi členy rodiny a zájem o problémy nebo život jedince i když po materiální stránce nestrádá.³⁴

Dle ČÁPA³⁵, který chápe způsob výchovy jako celkové působení na jedince, zahrnuje emoční vztahy mezi dospělými a dětmi, způsob komunikace, vývoj emocí při společné činnosti, velikost požadavků a způsob jejich kladení a kontroly plnění. Také volba trestů a odměn nebo dalších výchovných prostředků a také reakce jedince na tyto prostředky. Do způsobu výchovy je zahrnut vzájemný i bezděčný podnět. Je popisován názory a postoji k člověku, dítěti a k výchově je výrazně vyjádřen upevněnými formami chování.

Dosavadní výzkumy ukazují, že možné chyby v chování vyplívají z nejrůznějších nedostatků samotných rodičů, případně vychovatelů jako jsou netečnost, zanedbávání a přezírání či naopak úzkostlivost a z tohoto plynoucí přehnaná péče a starostlivost nebo až autoritativní kontrola, stálé trestání a obviňování.³⁶

Dle CHMELÍKA³⁷ můžeme zařadit mezi základní kriminogenní faktory, které mohou ovlivnit děti a mladistvé:

- rozvrácená rodina,
- závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách,

---

³⁴ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. vyd., Praha : MVČR 1998. s. 8-9.

³⁵ LAŠEK, J. *Komponenty sebehodnocení pubescentů*. 2. vyd., Hradec Králové : Gaudeamus, 2005. s. 48.

³⁶ ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vyd., Doplněk : Brno, 200 s. 68-90.

³⁷ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. rozšířené vydání, MV ČR, Praha 1998, s. 8-9.

- kriminalita členů rodiny,
- nepřiměřená výchova dítěte a mladistvého (přehnaná tvrdost nebo naopak shovívavost),
- lhostejnost rodičů k chování dítěte ve škole, k prospěchu, ke způsobu trávení volného času,
- pobyt dítěte v dětském domově,
- preferování podnikatelských a jiných aktivit a angažovanost rodičů v zaměstnání před výchovou dítěte.

3.4 Škola

Škola je stejně jako rodina nejdůležitějším článkem ve výchově jedince. Vliv, který škola má na utváření osobnosti dětí a mladistvých je obrovský. Do jejich života vstupují nové faktory, kterými jsou kolektiv třídy, organizace práce, kázeň, odměny, tresty a v neposlední řadě také osobnost učitele. Také se mění požadavky kladené na jedince, které mají vliv na celkový osobnostní rozvoj. Do těchto požadavků můžeme zařadit: potřebu pozornosti, kázeň, samostatnost, vytrvalost atd. Ve třídě se od začátku začínají velmi rychle vytvářet skupiny, které se vyznačují zvláštním jazykem, zvyklostmi a rituály na niž jsou učitelé více či méně napojeni. Také společné zájmy a činnosti mají veliký vliv na vznik těchto skupin. Pravidelně můžeme pozorovat rozdělení třídy na skupinu chlapců a dívek. V některých případech mohou mít tyto skupiny sklony k vytvoření asociální party a to už na úrovni prvního stupně základní školy. Vzniku těchto skupiny napomáhá nezájem učitele především jeho preferování či zatracování některých jedinců.³⁸

Zvyšující se délka školní docházky a následné zvyšování vzdělanosti populace sebou nese určité problémové aspekty, jelikož škola stále méně ví, na co své studenty má připravovat. Vzhledem k rychlosti vývoje dnešních věd, tvůrci nedokážou držet krok s efektivním vývojem učebních osnov a požadavků na učící se jedince, zejména v souvislosti s jejich budoucností. Společnost má zájem na vzdělávání všech lidí, jelikož nedostatečná vzdělanost může mít vliv na pozdější kriminální chování. Zvyšování prahů

³⁸ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. s. 55-76.

mezi vzdělávacími stupni odděluje příliš brzy nadané žáky od těch méně nadaných. Toto se uzpůsobuje zřizováním zvláštních škol a tříd, do kterých jsou řazeni méně nadaní žáci, nezvladatelní nebo sociálně či etnicky znevýhodnění. Toto má za následek oslabování společenských pout solidarity a přispívá ke zvyšování sociálního napětí. Pokud se do třídy nezvladatelných dětí přiřadí děti méně nadané, je velice pravděpodobné, že méně nadané dítě získá odpor ke studiu převzetím od nezvladatelných dětí, ke kterým se v rámci subkultury přidá. Jelikož je kriminalita mládeže nejčastěji spojována s nedostatečným vzděláním, je velice důležité se na tento problém zaměřit.³⁹

Dle CHMELÍKA⁴⁰ za základní kriminogenní faktory ve školní výchově lze označit:

- nepravidelná školní docházka,
- špatný prospěch,
- nevhodné chování žáků k učitelům a učitelů k žákům,
- arogantní přístup učitele,
- špatná spolupráce rodičů se školou,
- nedostatečná kontrolní a pedagogická činnost školy.

3.5 Vrstevníci

Vrstevnická parta je pro mladé lidi vyrůstajících v disfunkčních rodinách více důležitá než pro ty co vyrůstají v rodinách, kde jsou podporováni a kde jim jsou přiměřeně vytyčeny meze dovoleného chování. To však neznamená, že pro dítě vychovávané funkční rodinou představuje každá vrstevnická parta více či méně stresující nárok, např. obstat u ostatních členů party jako někdo, kdo je vhodný a kdo zcela sdílí její hodnoty. Tyto nároky jsou ve vrstevnické skupině mládeže obvykle vyšší, než ve všech ostatních. Zahrnují způsob vyjadřování, vzhled a určitý způsob oblékání, hudební žánr, způsob chování k opačnému pohlaví, postoj ke škole, k práci,

---

³⁹ MARTÍNEK, Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. s. 95-110.

⁴⁰ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. vyd. Praha : MVČR 1998. s. 10.

k rodičům, k sexualitě, ke kouření, k penězům, k drogám a alkoholu. Dítě ze zanedbané rodiny se bude pravděpodobně více snažit zapůsobit a zařadit se mezi vrstevníky. Na takové děti má vůdce party veliký vliv a také toho využívá. Vrstevnické party vznikají skoro vždy z podskupin mladých lidí, kteří se znají a mohou také pocházet z jedné instituce, méně často pak vznikají party z mladých lidí bydlících na stejném sídlišti nebo ve stejné čtvrti. Některé party mohou začít svou kriminální činností tím, že tráví spoustu času v hernách nebo na diskotékách a postupem času se jim přestane dostávat finančních prostředků. Z tohoto důvodu později začínají krást, a nelegálním způsobem si tyto prostředky začínají opatřovat. Následně pak mohou přerůst až v organizované skupiny, které si trestnou činnost plánují a jsou napojené na překupníky. V České republice je tento typ delikventních part nejčastějším typem delikventní skupiny.⁴¹

Seberealizace zde hraje důležitou roli. Jde o tendenci nebýt „outsiderem“ ve skupině. Naopak se snažit dosáhnou toho nejvyššího postavení. Zvýšenou potřebu se předvést můžeme pozorovat u dětí a mladistvých, kteří se snaží v partě vyniknout. Takové chování může časem vyústit v nežádoucí projevy, a to zvláště tehdy, nestojí li v pozadí kladné hodnoty. Do popředí se dere egoismus, který vzniká nevhodnou preferencí mladistvých, z pesimismu, z nedostatku kladného životního zaměření dosáhnout v životě určitých etických hodnot. Stupeň seberealizace je závislý na stupni potřeb, inteligenci, etnickém faktoru ve společnosti a rodině, vlastnostech, motivaci, na životním cíli a filozofii.⁴²

Dle CHMELÍKA lze považovat za základní kriminogenní faktory skupiny:⁴³

- silná vůdčí osobnost party,
- anonymita party (pocit bezpečí),
- agresivita party při prosazování své ideologie,
- sugesce ideologií party,
- vliv určité nudy a vymyšlení různých způsobů, jak se zabavit.

---

⁴¹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. s. 83-89.

⁴² LANGER, S. *Mládež problémová, její typy a možnosti uplatnění*. 1.vyd. Hrad. Králové: Kotva, 1994. s. 265.

⁴³ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. vyd. Praha : MVČR 1998. s. 15.

3.6 Etnický původ

Význam slova etnický můžeme chápat nejčastěji ve významu synonyma pro výraz národnostní nebo národní. S tímto pojmem je úzce spjat výraz etnikum, který označuje určitou skupinu lidí společného původu. Tato skupina se dále vyznačuje zvláštními kulturními znaky jako je například jazyk, tradice a v neposlední řadě mentalita.⁴⁴

Jako odlišnosti etnické skupiny můžeme chápat kulturu, zvyklosti, náboženství, životní styl a také vzhled. Tyto skupiny žijí v mnoha případech odděleně od většinové společnosti. Jsou oddělení bariérami nižšího společenského postavení ve zvláštních čtvrtích či oblastech. Příslušníci etnické menšiny mají téměř vždy nižší vzdělání, příjmy, horší bydlení i výživu, žijí kratší dobu a dopouštějí se častěji trestné činnosti. V České republice je nejvýznamnější etnickou skupinou, které vzbuzuje polarizované postoje a kterou společnost spíše odmítá, skupina Romská. Při porovnání s národnostní většinou jsou méně vzdělání, nezaměstnaní a v horším zdravotním stavu. Jsou také daleko častěji vyšetřováni a odsuzováni za porušení zákona. Nezaměstnanost Romů dosahuje neuvěřitelné úrovně 80-ti%. Vysoká míra nezaměstnanosti je důvodem opatřování peněžních prostředků na živobytí ilegální cestou. Sociální dávky poskytované státem jsou pro značnou většinu Romů výhodnější než mzda, kterou by si vydělali jako nekvalifikovaní zaměstnanci. Proto je přirozené, že Romové budou raději žádat stát o dávky, než aby vykonávali náročnou práci za málo peněz.⁴⁵

Dle výzkumu, který provedl institut pro kriminologii a sociální prevenci Ministerstva spravedlnosti ČR v Praze, delikventní skupina skládající se z mladistvých Romů odlišuje od ostatních skupin v následujících znacích:⁴⁶

- velká rodina s mnoha sourozenci s nízkým příjmem,
- přeplněný byt s nehygienickými podmínkami, konflikty se sousedy v bydlišti,
- negramotnost rodičů s nedokončeným základním vzděláním,

⁴⁴ KOL., *Slovník cizích slov*. Praha : Encyklopedický dům, 1998. s. 92.

⁴⁵ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ A., *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*, 3. vyd. Praha : Portál, 2011. s. 132-142.

⁴⁶ MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ A., *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*, 3. vyd. Praha : Portál, 2011. s. 148-149.

- zanedbaná kontrola dětí,
- opakovaná trestná činnost u dospělých členů rodiny,
- menší inteligence,
- záporný vztah ke škole a problémy s prospěchem,
- příslušnost k asociálně se chovající partě,
- vyšší agresivita a asociální tendence,
- neklid, špatná nálada, nízké sebevědomí,
- neplánovaná trestná - činnost vliv příležitosti,
- potřeba vzrušení a ocenění skupinou,
- vliv alkoholu.

3.7 Média

Pod pojmem média nebo masmédia rozumíme formu komunikace, do které zahrnujeme velké množství lidí. První a základní funkcí médií bylo informovat. Se zvyšující se dostupností médií potřeba informovat klesá, naopak se začíná klást důraz spíše na zábavu.

Násilí a také úchylné sexuální chování může ovlivňovat psychiku mladého diváka. Může docházet ke ztrátě morálního smyslu a v nejhorším případě ke ztrátě smyslu pro realitu. Tato ztráta má na celý život jedince nepředvídatelné následky. Tato osoba nedokáže předvídat následky svých činů. Narušení předvídavosti je často stupňované právě násilnými scénami, ale násilí má svůj původ především v televizi jako takové a v dlouhých hodinách proseděných před její obrazovkou. Ta představuje opravdovou hranici mezi realitou a neskutečným.⁴⁷

Média se stávají významným prostředkem, který může ovlivňovat postoje a názory řízené osobností. Objevují se názory, že delikvence a násilí mladistvých je zaviněna vlivem médií, nejvíce však televize. Takzvané celebrity se stávají vzory

---

⁴⁷ FAZÍK, P. *Násilie v médiích*. In: Sociálna prevencia. Bratislava : NBT, 2009. s. 17-18.

mladých lidí, kteří se je snaží napodobovat a přiblížit se jim. Díky médiím se k nám dostávají nové pojmy, které se stávají součástí naší mluvy. Média mohou vyvolat různé citové odezvy od slabých jako je smutek, nuda až po ty silnější jako jsou strach vztek či zlost. Především strach a úzkost jsou reakce, se kterými se dá dobře obchodovat. Silné citové odezvy, o které usilují autoři děl, jsou dnes děs či dojetí. Sledování násilných programů může mít vliv na psychiku člověka především však na mladé jedince, jimž mohou být násilné programy škodlivé. Z jiného pohledu můžeme vnímat média jako dobrý nástroj k informování či učení.⁴⁸

Také vliv počítačových her je obrovský. Dá se říci, že počítačové hry ovlivňují mladé lidi daleko více než televize. Nedávná smrtelná nehoda, která se stala na dálnici D1 je toho důkazem. Teprve sedmnáctiletý mladík zde uhořel v otcově autě, které tajně ukradl a proháněl se po dálnici. Když si policejní hlídka všimla rychle jedoucího vozidla, vydala se jej zastavit. Mladík však na výzvy policistů nereagoval a začal hlídce ujíždět. Bohužel jízda skončila jeho smrtí a následným zraněním další osoby. Tento případ se podezřele přesně shoduje s tematikou jedné počítačové hry, kterou mladík pravidelně hrál a byl jejím nadšencem. Mladí lidé, kteří nadměrně hrají obzvláště brutální hry, mají vyšší míru pravděpodobnosti sklonu k delikventnímu jednání.⁴⁹

---

⁴⁸ JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 128.

⁴⁹ČESKO. iDnes : *Zprávy* [online]. David Březina © 2013 [2014 – 1 – 15]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/mladika-co-se-zabil-v-audi-meli-lide-radi-byl-popularni-i-na-internetu-1g4-domaci.aspx?c=A130302_175746_domaci_brd>.

4 Kriminalita mladistvých ve Středočeském kraji

Tato část bakalářské práce je zaměřena na kriminalitu mladistvých spáchanou na území Středočeského kraje. Dále je zde zmíněna kriminalita celé České republiky a následně porovnána s ostatními zjištěnými hodnotami. Veškeré hodnoty jsou zjištěny ze statistických údajů Policie České republiky.

Středočeský kraj patří mezi největší kraje v České republice. Leží uprostřed Čech a zabírá 14% z celkové rozlohy státu. Administrativně je kraj rozdělen na 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které později nahradily okresní úřady. Největší správní obvod s rozšířenou působností je Příbram. Středočeský kraj je jako jediný, který nemá své vlastní krajské město, a proto krajský úřad sídlí v hlavním městě Praze. Na území kraje se nachází 1 145 obcí a žije zde 1 300 000 obyvatel, tudíž patří mezi ty nejlidnatější. Oproti ostatním krajům vykazuje nižší míru nezaměstnanosti, avšak tyto hodnoty se liší v jednotlivých okresech a je to dáno vzdáleností od hlavního města. Nejvyšší míru nezaměstnanosti zaznamenává Příbramský okres.⁵⁰

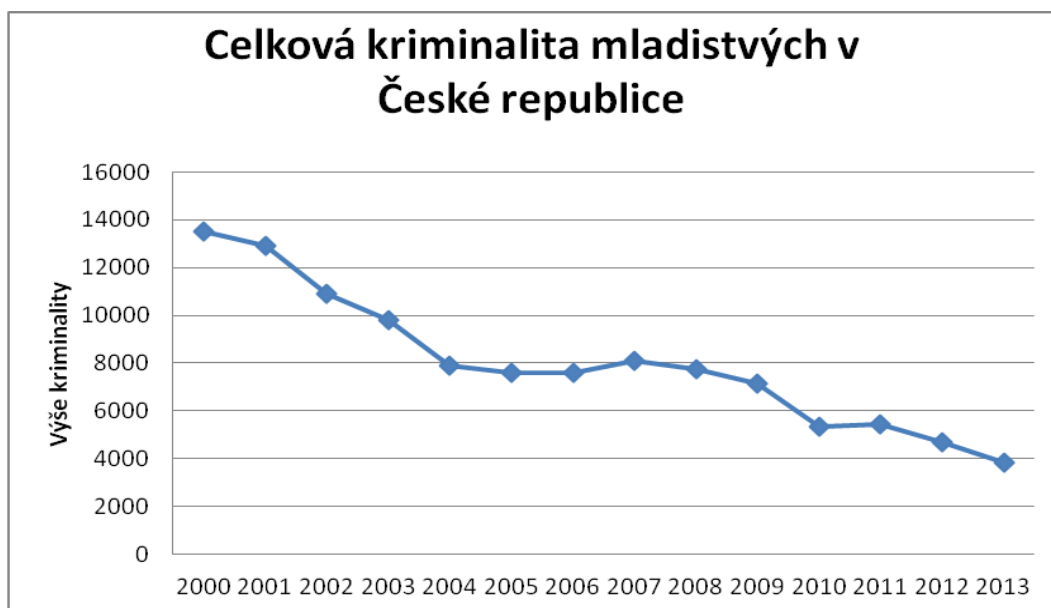
4.1 Statistika celkové kriminality mladistvých

Úvodem je nutné uvést graf č. 1, kde je vyznačen celkový vývoj kriminality mladistvých na území celé České republiky za období 2000 až 2013. Z grafu je patrné, že kriminalita mladistvých od roku 2000 do roku 2004 zaznamenala stálý pokles. V letech 2005, 2006 a 2007 byla zaznamenána stagnace s nepatrným růstem kriminality. V dalších letech začala opět klesat a klesala až do konce roku 2010. V roce 2011 došlo opět k nepatrnému nárůstu, avšak následující roky je opět zaznamenán pokles. V porovnání s rokem 2000 kdy bylo v České republice spácháno 12 979 skutků, je v roce 2013 počet spáchaných skutků příznivější a činí hodnotu 3 845. Při celkovém pohledu na graf je možno říci, že kriminalita mladistvých ve sledovaném období klesá, oproti všeobecnému mínění. Mylný názor oslovených respondentů, kteří v dotazníkovém šetření odpovídali na otázku ohledně vývoje kriminality mladistvých, že tato kriminalita stoupá, jak je možno zjistit v kapitole šetření, je vyvrácen doloženými statistickými údaji.

---

⁵⁰ ČESKO. Středočeský kraj : *Informace o Středočeském kraji* [online]. KR-S © 2009 [2013 – 12 – 11]. Dostupné z <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/stredocesky-kraj/informace-o-kraji/>>.

Graf č. 1⁵¹

V následujícím grafu je možné nahlédnout do vývoje kriminality mladistvých na území Středočeského kraje. Při porovnání grafu s grafem kriminality mladistvých v celé České republice je zřejmé, že vývojové spojnice jsou téměř shodné. Nepatrně se liší jen v letech 2000-2002, kdy kriminalita mladistvých ve Středočeském kraji zaznamenala rychlejší pokles.

Graf č. 2⁵²

⁵¹ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

⁵² ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

V grafu č. 3 je znázorněn celkový vývoj počtu pachatelů Středočeského kraje (červeně) v závislosti na počtu pachatelů celé České republiky (modře). Z grafu je zřejmé, že i vývoj počtu pachatelů v závislosti na trestných činech postupně klesá. Ve všech třech grafech je možné se setkat s faktem, že kriminalita mladistvých v letech 2007-2008 mírně stoupla. Tento jev je spojený s vývojem zákonů v České republice, kdy se některé přestupky stávají trestnými činy. Například v těchto sledovaných letech vyšela v platnost novela trestního zákona, dle které přestupek řízení bez řidičského oprávnění přechází v trestný čin.

Ze statistických údajů uvedených v grafech 1-3 vyplývá, že dynamika kriminality mladistvých v České republice a Středočeském kraji klesá obdobně, a proto není možné říci, že příčiny kriminality v celé České republice a ve Středočeském kraji se liší.

Graf č. 3⁵³

Následující graf znázorňuje postavení Středočeského kraje v porovnání s kriminalitou ostatních krajů za rok 2013. Jak je vidět Středočeský kraj můžeme zařadit mezi 5 nejkriminálnějších krajů České republiky, kde bylo spácháno mladistvými 282 skutků. Za nejkriminálnější kraj, kde mladistvý spáchali 722 skutků je možno považovat Moravskoslezský. Také kraje jako Jihomoravský a Ústecký s 449 a 422 skutky následují na druhé a třetí příčce. Následuje již zmíněný Středočeský kraj a hlavní město Praha.

⁵³ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

Také Jihočeský kraj patří mezi horní polovinu v počtu spáchaných skutků. Naopak v Karlovarském kraji bylo spácháno pouze 133 skutků, což tento kraj řadí mezi kraje s nejnižší kriminalitou mladistvých. Následuje ho kraj Plzeňský se 172 skutky a kraj Zlínský se 176 skutky. Je však skutečností, že uvedené hodnoty je nutno brát s určitou rezervou, neboť není zohledněna velikost jednotlivých krajů, ani počet jejich obyvatel.

Graf č. 4⁵⁴

Dále jsou uvedeny tabulky, které udávají vývoj počtu jednotlivých druhů trestných činů (v tabulce TČ) spáchaných mladistvými na území České republiky a na území Středočeského kraje tak, aby mohly být tyto hodnoty porovnány. Všechny tabulky obsahují hodnoty zaznamenané od roku 2005 až do roku 2013. V tabulkách jsou zvlášť uvedeny vraždy vzhledem k tomu, že se jedná o nejzávažnější trestnou činnost. Zvlášť jsou zde uvedeny také krádeže vloupáním a krádeže prosté z důvodu velké rozsáhlosti. Zvýrazněná čísla tabulek vyznačují nejvyšší hodnoty trestných činů ve stanovených letech.

⁵⁴ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

Tabulka č. 1⁵⁵

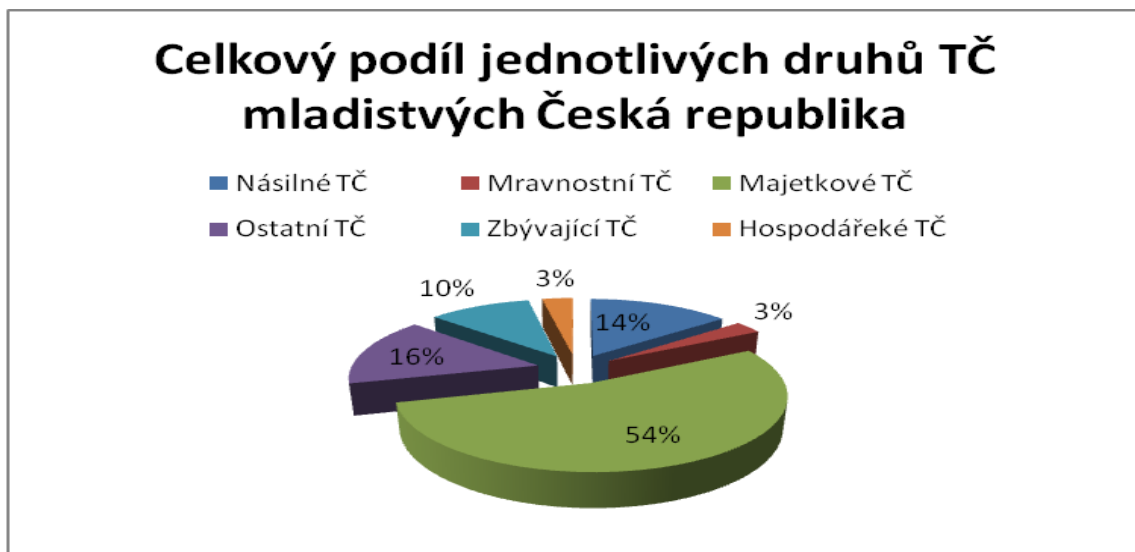
Česká republika	Tab. č. 1 Vývoj jednotlivých trestných činů spáchaných mladistvými									
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	Celkem
Vraždy	7	2	6	4	5	6	10	4	2	46
Násilné TČ	677	829	819	810	969	958	1 082	990	1 149	8 283
Mravnostní TČ	216	198	185	166	174	155	184	175	190	1 643
Krádeže vloupáním	897	1 105	1 358	1 277	1 412	1 426	1 472	1 572	1 722	12 241
Krádeže prosté	1 002	1 334	1 520	1 537	1 847	2 163	2 238	2 333	2 674	16 648
Majetkové TČ	2 052	2 605	3 083	3 033	3 472	3 844	3 966	4 159	4 643	30 857
Ostatní KČ	659	733	999	904	1 193	1 083	982	1 143	1 197	8 893
Zbývající TČ	122	150	194	193	1 094	1 535	1 653	858	187	5 986
Hospodářské TČ	119	198	147	233	221	153	212	280	248	1 811

Z tabulky č. 1. je možno vyčíst, že v České republice je mladistvými nejvíce zastoupena majetková trestná činnost. Dále pak ostatní kriminální činy o podstatný rozdíl oproti majetkové trestné činnosti. Následně násilné trestné činy. Naopak nejméně jsou zde zastoupeny mravnostní a hospodářské trestné činy. Nejvíce trestné činnosti bylo spácháno v období 2005 až 2007, kdy zaznamenala ve sledovaném období nejvyšší hodnoty majetková, násilná, hospodářská a ostatní trestná činnost.

Následný graf č. 5 znázorňuje celkový podíl jednotlivých druhů trestných činů (TČ) na území České republiky za období 2005-2013. Jak je možné v grafu č. 5 sledovat, tak 54% z celkové trestné činnosti mladistvých jsou majetkové trestné činy. Z tohoto důvodu je majetkové trestné činnosti věnována celá následující kapitola. Naopak nejméně zastoupena je zde hospodářská a mravnostní trestná činnost, která čítá 3%. Co se týče mravnostní trestné činnosti, je nutné zmínit fakt, že u těchto trestných činů je zaznamenávána vysoká latence, která může výsledné hodnoty ovlivnit. Může se zdát, že stav této kriminality je příznivý, jelikož v průměru za sledované období bylo spácháno pouze 183 těchto trestných činů za rok. Avšak může zde být nespočet dalších obětí, které se bojí, nebo se stydí, o tom co se jim stalo, někomu říct. Tento nepříznivý jev má proto vliv na celkové statistické údaje. Latence se však netýká jen mravnostních trestných činů, ale také všech ostatních. U majetkové trestné činnosti lidé občas ani nenahlásí, že se stali obětí, jelikož se zdráhají představit, že budou muset spolupracovat s policií a to je bude stát mnoho času.

⁵⁵ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

Graf č. 5⁵⁶

Stejně jako v tabulce č. 1, která pojednává o kriminalitě v celé České republice je v tabulce č. 2 nejvíce zastoupena ve Středočeském kraji majetková trestná činnost. Dále je zastoupena zbývající trestná činnost, oproti České republice, kde druhé nejvyšší hodnoty zaznamenala násilná trestná činnost. Dále následují ostatní a násilné trestné činy. Nejnižší hodnoty zaznamenala stejně jako předchozí tabulka u mravnostní trestné činnosti, ale musí být opět poukázáno na již zmíněnou latenci. Při pohledu na tabulku je možné zjistit, že nejmenší hodnoty za sledované období byly zaznamenány v roce 2013 a také předcházející roky byly velice příznivé. Ve Středočeském kraji bylo od roku 2005 spácháno mladistvými pouze osm vražd. Tento nejzávažnější trestný čin byl na území Středočeského kraje nejvíce zastoupen v roce 2007, kdy mladiství spáchali čtyři tyto skutky a v roce 2009, kdy byly zjištěny skutky 2. Období od roku 2005 do roku 2008 bylo podle tabulky obdobím s nejvyšším počtem hodnot jednotlivých trestných činů.

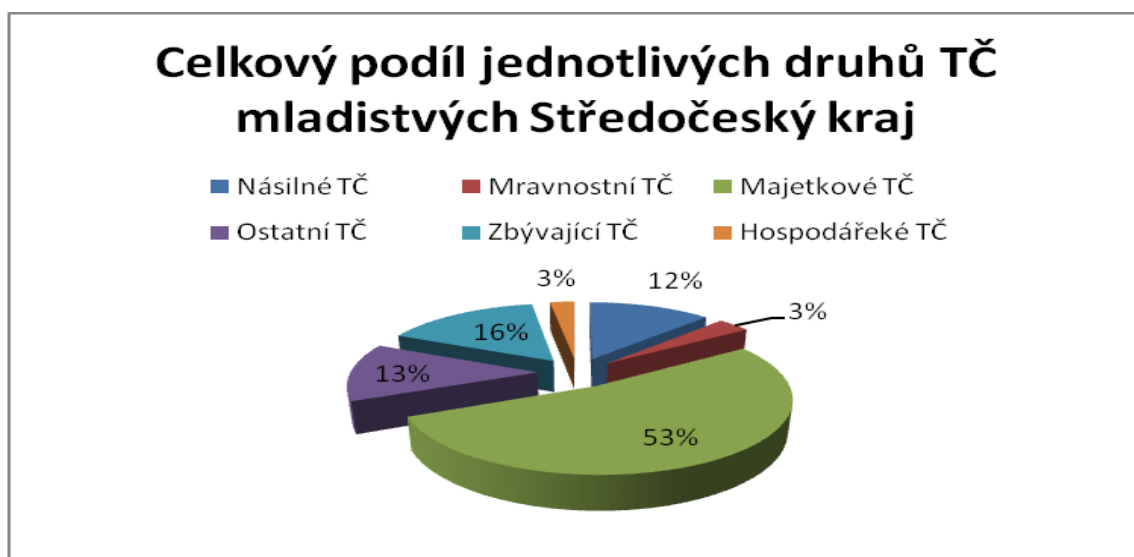
⁵⁶ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

Tabulka č. 2⁵⁷

Středočeský kraj	Tab. č. 2 Vývoj jednotlivých trestných činů spáchaných mladistvými									
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	Celkem
Vraždy	1	0	0	0	2	1	4	0	0	8
Násilné TČ	47	58	66	58	89	73	75	69	59	594
Mravnostní TČ	13	31	19	20	13	11	13	19	19	158
Krádeže vloupáním	77	104	99	145	134	132	126	149	183	1 149
Krádeže prosté	52	110	114	120	109	146	135	186	138	1 110
Majetkové TČ	142	234	232	291	267	312	296	371	371	2 516
Ostatní TČ	63	55	141	69	61	53	64	43	71	620
Zbývající TČ	8	19	26	15	166	184	209	110	16	753
Hospodářské TČ	9	13	10	14	11	16	16	13	18	120

V grafu č. 6, ve kterém je procentuálně vyjádřen počet trestných činů mladistvých spáchaných na území Středočeského kraje za období 2005-2013, je možno vidět, že se hodnoty od grafu, kde byly zaznamenány údaje celé České republiky, v podstatě neliší. Největší rozdíl v hodnotách je u zbývajících trestných činností, kde bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji o šest procent více, než jsou celkové hodnoty. O tři procenta více bylo také zbývajících trestných činností. Naopak bylo ve Středočeském kraji o dvě procenta méně násilných trestných činů. Oba grafy se shodují v hodnotách mravnostní a hospodářské trestné činnosti, které činí tři procenta. Jak je možné vidět opět nejvíce zastoupenou trestnou činností páchanou mladistvými je majetková.

Graf č. 6⁵⁸

⁵⁷ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

⁵⁸ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

Při pohledu na oba grafy je možno říci, že vývoj kriminality mladistvých ve Středočeském kraji je přímo úměrný kriminalitě mladistvých v celé České republice, pouze s nepatrnými rozdíly v jednotlivých druzích kriminality a tedy rozdílné příčiny kriminality, na těchto dvou sledovaných územích, nelze zjistit.

4.2 Statistika majetkové trestné činnosti 2013

Následující tabulky zobrazují jednotlivé druhy majetkové trestné činnosti spáchané mladistvými za rok 2013 na území celé České republiky (ČR) a Středočeského kraje (SK). Tyto hodnoty jsou také rozebrány v následující kapitole, která se touto trestnou činností zabývá. Následné tabulky uvádí vybrané skutky krádeží vloupáním, krádeží prostých a ostatní majetkové trestné činy. Tabulky obsahují spáchané skutky a také index zatíženosti obyvatelstva majetkovou trestnou činností páchanou mladistvými. Tento index byl počítán následovně: počet skutků spáchaných na území, děleno počtem obyvatel žijících na tomto území a tato hodnota byla následně násobena 100 000 (přepočtena na 100 000 obyvatel). Tento postup je také uveden v první části práce. Dle údajů Českého statistického úřadu⁵⁹ byl stanoven počet obyvatel České republiky na 10 500 000 obyvatel. U Středočeského kraje na 1 300 000 obyvatel.

V tabulce č. 3 je možné vidět, že v zatíženosti obyvatelstva (index) v České republice a Středočeském kraji není tak vysoký rozdíl. Nejvyšší hodnoty na území České republiky zaznamenaly skutky krádeží vloupáním do ostatních objektů. Tato vysoká hodnota je dána tím, že jsou do těchto skutků zahrnuty všechny objekty, které nejsou v tabulce uvedené. Vyšší zatíženost obyvatel Středočeského kraje zaznamenaly hodnoty krádeží vloupáním do rodinných domů. To je také jediný případ, kdy krádeže vloupání ve Středočeském kraji překročily hodnoty zatíženosti obyvatel celé České republiky. Naopak nejnižší hodnoty zatíženosti obyvatelstva byly zaznamenány krádeže vloupáním do škol, a to na obou sledovaných územích.

---

⁵⁹ ČESKO. ČSÚ : *Statistiky* [online]. Krajská správa ČSÚ © 2014 [2014 – 3 – 15]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/home>>.

Tabulka č. 3⁶⁰

Skutek/počet skutků rok 2013	ČR	Index ČR	Index SK	SK
Krádeže vloupáním do obch.	45	0,429	0,154	2
Kr. vl. do restaurací a hostinců	52	0,495	0,308	4
Krádeže vloupáním do kiosků	44	0,419	0,385	5
Krádeže vloupáním do škol	30	0,286	0,077	1
Krádeže vloupáním do bytů	62	0,590	0,154	2
Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	87	0,829	0,692	9
Kr. vl. do rodinných domků	112	1,067	1,846	24
Kr. vl. do ostatních objektů	453	4,314	2,308	30
Krádeže vloupáním celkem:	897	8,5	5,9	77

V tabulce č. 4 můžeme sledovat zatíženost obyvatelstva krádežemi prostými. Z uvedených hodnot je patrné, že v České republice a Středočeském kraji je největší zatíženost obyvatelstva krádežemi v jiných objektech ze stejného důvodu jako u předchozích nejvyšších hodnot v tabulce č 3. Také je možné zjistit, že krádeže prosté nejsou na území Středočeského kraje v porovnání s celorepublikovým indexem tak markantní. Ani u jednoho z uvedených trestných činů na území Středočeského kraje nepřevyšuje index zatížení obyvatelstva hodnoty indexu České republiky.

Tabulka č. 4⁶¹

Skutek/počet skutků rok 2013	ČR	Index ČR	Index SK	SK
Krádeže kapesní	72	0,686	0,077	1
Krádeže jiné na osobách	104	0,990	0,231	3
Krádeže mot. voz. dvoustopých	153	1,457	1,000	13
Krádeže mot. voz. jedno-stop.	30	0,286	0,000	0
Krádeže věcí z automobilů	61	0,581	0,077	1
Krádeže součástek mot. voz.	39	0,371	0,077	1
Krádeže jízdních kol	58	0,552	0,231	3
Krádeže v bytech a rod. domech	140	1,333	0,538	7
Krádeže v jiných objektech	254	2,419	1,308	17
Krádeže ostatní	91	0,867	0,462	6
Krádeže prosté celkem:	1 002	9,5	4,0	52

⁶⁰ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

⁶¹ ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

Poslední tabulka č. 5 zahrnuje ostatní majetkové trestné činy. Stejně jako u předchozích tabulek je zde uveden index zatíženosti obyvatelstva na určitém území. Jak je možné vidět, největší zatíženost na obou územích čítají skutky - poškozování cizí věci. Hodnoty Středočeského kraje převyšují hodnoty České republiky v trestném činu zatajení věci, neoprávněném držení věci a zpronevěra. To se také projevilo na celkových výsledných hodnotách.

Tabulka č. 5⁶²

Skutek/počet skutků rok 2013	ČR	Index ČR	Index SK	SK
Podvod	44	0,419	0,077	1
Zpronevěra	6	0,057	0,077	1
Neoprávněné užívání věci	4	0,038	0,077	1
Zatajení věci	18	0,171	0,231	3
Poškozování cizí věci	81	0,771	0,538	7
Pytláctví a ost. maj. tr. činy	0	0,000	0,000	0
Krádeže ostatní celkem:	153	0,1	1,0	13

⁶² ZDROJ – Statistiky kriminality Policie ČR

5 Majetková trestná činnost páchaná mladistvými

Tato kapitola se zaměřuje na majetkovou trestnou činnost, kterou mohou mladiství páchat. Jak již bylo zjištěno v předcházející kapitole, majetková trestná činnost je nejvíce zastoupena v celkové kriminalitě mladistvých a to více jak padesáti procenty. Provedený rozhovor s kriminalistou objasňuje základní fakta ohledně kriminality mladistvých, a také zdůrazňuje postřehy z policejní praxe, které rozvíjejí tuto kapitolu.

Pro majetkové trestné činy je charakteristický útok proti cizímu majetku. Zde je nutno rozlišit charakter majetkových trestných činů od hospodářské kriminality. Zatím co majetková kriminalita směřuje proti majetku fyzických i právnických osob, hospodářská kriminalita směřuje proti hospodářskému řádu a jeho fungování. Odlišnosti mezi majetkovou a hospodářskou kriminalitou nabízejí rovněž statistiky. Hospodářskou trestnou činností jsou způsobeny zhruba dvojnásobné škody než majetkovými trestnými činy a častějšími pachateli jsou osoby s vyšším společenským postavením, vzděláním a vyšší inteligencí, zatímco u majetkové kriminality jsou pachateli osoby z nižších společenských vrstev.⁶³

Dle JELÍNKY⁶⁴ je objektem činu krádeže - vlastnictví věci, držba věci a faktická dispozice s věcí. Objektívni stránka trestného činu krádeže spočívá v tom, že pachatel si přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocní a současně naplní některý z uvedených znaků:

- způsobí tak škodu nikoli nepatrnou,
- čin spáchá vloupáním,
- bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou násilí,
- čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
- byl za takový trestný čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

---

⁶³ NOVOTNÝ, O. A KOL.. *Kriminalita mládeže: Studie o mladistvých delikventech*. Praha : SEVT, 1968. s.100 - 182.

⁶⁴ JELÍNEK, J., A KOL. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha : Linde Praha, 2005. s. 662.

Jak je možné zjistit z předchozí kapitoly, za rok 2013 bylo na území České republiky spácháno mladistvými 2052 skutků majetkové trestné činnosti. V porovnání s ostatními roky je to nejmenší počet v horizontu několika let. Fakt, že majetková trestná činnost postupem času klesá, je příznivý. Co se týče Středočeského kraje, zjištěné hodnoty jsou stejné příznivé jako u České republiky. Nečastěji preferovaným druhem majetkové trestné činnosti všeobecně jsou: krádeže kapesní, krádeže automobilů, krádeže v domech a bytech, dále krádeže vloupáním do restaurací a hostinců, bytů, rodinných domů a chat. Chaty často bývají snadným cílem vzhledem k fyzickým vlastnostem mladistvých.

5.1 Specifické znaky majetkové trestné činnosti mladistvých

Jak již bylo nastíněno v úvodu, dle NOVOTNÉHO a ZAPLETALA⁶⁵ se způsob spáchání trestného činu mladistvými v některých bodech liší od dospělých osob. Tyto rozdílnosti jsou způsobeny fyzickými zdatnostmi, zkušenostmi a psychickým vývojem mladistvých pachatelů a lze je dělit následovně:

- trestná činnost je častěji páchána ve skupinách se spolupachateli, věci získané trestnou činností jsou rozdělovány ve skupině pachatelů mezi její členy dle hierarchie a podílu na spáchaném trestném činu, finanční prostředky jsou zpravidla utráceny ve skupině,
- o přípravě a o spáchání trestného činu se mladiství pachatelé rádi svěřují členům své skupiny a při získávání alibi se mladiství pachatelé orientují zase jen na osoby ze skupiny, do které patří,
- příprava trestného činu je často nedokonalá, obvykle schází prvek plánování, svědčí o tom i náhodnost místa, na kterém byl trestný čin spáchán, nedostatečná příprava nástrojů, špatná volba času spáchání skutku, nedokonalé zastření stop a při opakované trestné činnosti jsou zde stejné specifické znaky z předcházejícího skutku,
- výběr spáchání skutku se také liší od dospělých vzhledem k hodnotovému systému, pachatelé často odcizují hodnoty, které momentálně potřebují nebo

---

⁶⁵ ZAPLETAL, J., NOVOTNÝ, O., *Kriminologie*, Wolters Kluwer ČR, 2008. s. 387.

které se jim vzhledem k věku líbí, hlavním cílem krádeží se stávají věci, které se mladistvým zdají atraktivní k naplňování životního stylu, jako jsou: auta, rádia, videa, motocykly, zbraně, alkohol, cigarety, léky apod., také jsou zaznamenány i takové projevy, kdy cena vlastního lupu je nepodstatná a jde spíše o projev odvahy zmocnit se věci, mnohdy zcela nepotřebné,

- některé znaky způsobu spáchání majetkové trestné činnosti vyplývají z fyzických vlastností pachatele jako mrštnost, vyšší rychlost pohybu, obratnost, nižší váha a menší postava, jejich konání je poznamenáno nedostatkem vědomostí a schopností při překonání překážek a mnohdy je použito neúměrných prostředků pro jejich překonání,
- agresivní chování má také vliv na projev spáchání trestného činu, jde především o tvrdost, devastaci majetku, ničení předmětů a znehodnocování zařízení,
- alkohol a jiné návykové látky hrají velikou roli na trestnou činnost páchanou mladistvými, tyto látky zvyšují agresivitu, zhoršují koordinovanost pohybů a podporuje nepříjemné reakce na vnější podněty,
- mladiství pachatelé jednají více emotivně než rozumově, trestná činnost je páchaná ve většině případů živelně, pod vlivem momentální situace, pro mladistvé pachatele je příznačná neschopnost odložení uspokojení svých potřeb a zájmů na pozdější dobu nebo se některých potřeb vzdát, potřebují rychle uspokojit své potřeby, nečekat na vhodnější podmínky pro svůj záměr a mají rádi přímou akci bez dlouhých odkladů.

5.2 Řízený rozhovor s komisařem SKPV

Stručný rozhovor s kriminalistou Por. Ondřejem Máchou komisařem SKPV objasňuje některé poznatky, které jsou pro tuto kapitolu velice důležité a budou dále využity v kapitole návrhu opatření. Také je dobré, že se zde vyskytují některé příklady z policejní praxe a ty nám mohou nastínit některé skutečnosti, které se z dostupné literatury nemusíme dozvědět. Psaný záznam rozhovoru:⁶⁶

---

⁶⁶ ZDROJ – Rozhovor s Ondřejem Máchou komisařem SKPV

Jaká je Vaše náplň činnosti vzhledem k mladistvým?

„Pracuji necelé čtyři roky u služby kriminální policie a vyšetřování Praha venkov – západ, kdy tato součást spadá pod krajské ředitelství střeďočeského kraje. Já osobně jsem zařazen na oddělení obecné kriminality, kdy mojí pracovní náplní je vyhledávat trestnou činnost a prověřovat místné a věcně příslušné trestné činy, u nichž již byly zahájeny úkony v trestním řízení dle ust. § 158 odst. 3 TŘ. V rámci této služby bylo objasněno několik skutků, kdy těchto se dopustil mladistvý pachatel“

Co je podle Vás nejčastějším cílem majetkové trestné činnosti páchané mladistvými?

„Dle mého názoru a získaných zkušeností v největší míře je cílem rychle a snadno získat finanční hotovost, která následně slouží k nákupu návykových látek, či nákupu hodnotných věcí, které si doposud nemohl pachatel dovolit. Tyto věci v mnoha případech pachatel ani nepotřebuje. Také může být cílem vyrovnat se jeho kamarádům, nebo členům delikventní party, ve které se chce zviditelnit.“

Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny páchaní majetkové trestné činnosti?

„Příčinou je více faktorů a to zejména výchova, sociální zabezpečení v rodině, kamarádi, drogová závislost a v neposlední řadě také osobnost. Co se týče nejdůležitějšího vlivu, který na mladistvého pachatele působí, je to zcela jistě rodina.“

„Pachatelé nemusejí vždy pocházet ze sociálně slabší rodiny. Před nedávnem řešili kolegové sedmnáctiletého mladíka, který byl z velice bohaté rodiny, a přesto se stal členem organizované skupiny, která kradla automobily a katalyzátory výfukových plynů. Při pozdějším výsledku mladík uvedl, že důvodem jeho protiprávního jednání byla nuda.“

V jakém poměru jsou u majetkové trestné činnosti zastoupeni mladiství chlapci a dívky?

„Dle statistik je jednoznačné, že majetkovou trestnou činnost páchají převážně mladiství chlapci.“

Jaký věk je nejčastěji zastoupen u mladistvých pachatelů? Jsou zde patrné nějaké rozdílnosti?

„Závažnost a početnost trestných činů se zvyšuje přibývajícím věkem. Nejprve závadové chování můžeme pozorovat ve školách, kdy poškozenými jsou spolužáci (např. prosté krádeže mobilních telefonů atd.) S přibývajícím věkem může být pachatel odvážnější a dopouští se krádeží vloupáním či dokonce loupeží.“

Ovlivňuje nějak majetkovou trestnou činnost páchanou mladistvými drogová, nebo alkoholová závislost?

„Ano určitě ovlivňuje. Doposud jsem se převážně setkal s mladistvými pachateli, kteří již měli zkušenost s tvrdou drogou (v některých případech pravidelně užívali) a to zejména s pervitinem. Na základě mé zkušenosti mohu říci, že tito mladiství pachatelé inklinují spíše k drogám než k alkoholu. Tím ale nechci říci, že nemají zkušenosti s alkoholem. Pod vlivem drogy je mladistvý odvážnější a neuvědomuje si následky svého protiprávního jednání. Nehledě na to, že při takzvaném „abstáku“ závislý prožívá neuvěřitelné stavy, kdy je schopný úplně všeho.“

Dochází u mladistvých k častější recidivě než u dospělých?

„Na tuto otázku uvádím, že je to individuální, ale je patrné, že recidivisté v dospělém věku často měli již v mladistvém věku problémy se zákonem. To může značit, že náprava mladistvých pachatelů je v některých případech neefektivní“

Z jakých rodin podle Vás mladiství pachatelé pocházejí? Má na mladistvé vliv starší člen rodiny, který má kriminální minulost?

„Mladiství pachatelé statisticky pocházejí z rozvrácených rodin, kde rodiče neplní plnohodnotně svojí rodičovskou roli. Na mladistvé pachatele může mít důležitý vliv také zkušenost starších členů rodiny s trestnou činností.“

Jsou na místech činu patrné rozdílnosti mezi způsobem spáchání skutku mladistvými a dospělými pachateli?

„U páchaní trestných činů mladistvých jsou patrné tyto aspekty - nepromyšlenost páchaní, zvýšená brutalita (spíše u násilí), neuvědomování následků svého protiprávního jednání, pachatel na místě činu zanechává více stop (nezná metody policie), vandalismus, spolupachatelství (málokdy mladistvý páchá trestnou činnost sám).“

Jaká je spolupráce s mladistvými delikventy?

„Při výslechu podezřelého dochází k častějšímu přiznání než u dospělých, dále se často u podezřelých projevuje obava před rodiči (je výhodnější v některých případech při výslechu podezřelého místo rodiče účast pracovníka orgánu sociální péče o děti - OSPOD).“

Můžete uvést některý případ ze své praxe?

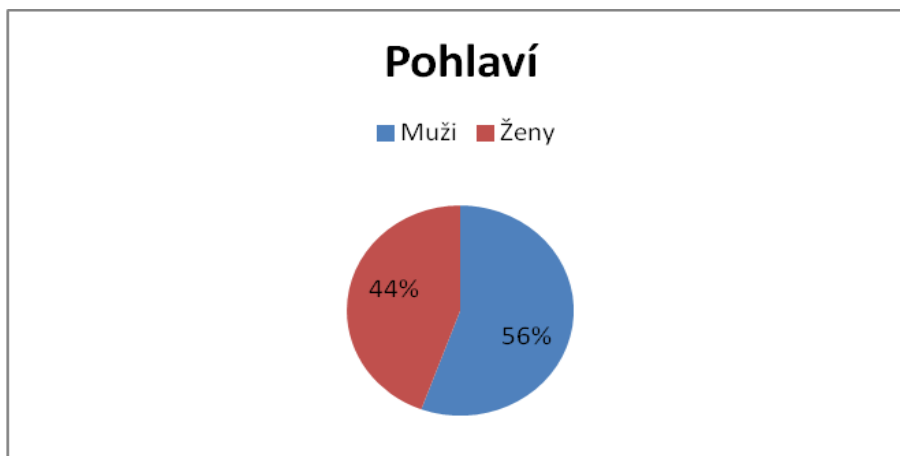
„Ano. V roce 2012 v letních měsících se množila vloupání do rekreačních chat, kde byla následně odcizena různá zahradní technika. Tyto napadené objekty byly všechny poblíž obce Mníšek pod Brdy. Na základě výslechů poškozených a prověřování byla stanovena verze, že pachateli těchto skutků je s nejvyšší pravděpodobností jedna skupina. Na základě skutečnosti, že byla část odcizených věcí nalezena v určitém místě, byla „natipována“ jedna konkrétní dospělá osoba. Jednalo se o rozvedeného muže, který v poslední době neměl stálé zaměstnání ani bydliště. Prověřování bylo dále zjištěno, že se jedná o osobu závislou na alkoholu. Až druhým výslechem bylo zjištěno, že tato osoba zastírá jednání svého šestnáctiletého syna, který se těchto krádeží dopouštěl. Dokonce v jednu chvíli tyto krádeže chtěl otec vzít na sebe. Matka podezřelého o tomto jednání svého syna nevěděla. Při výslechu za účasti pracovnice OSPOD se podezřelý doznal ke všem předmětným vykradeným chatám. Bylo zjištěno, že převážnou část krádeží vykonal společně s dalšími mladistvými spolupachateli. Tyto chaty označil a také uvedl, že odcizené věci schovával do křovin poblíž míst činu, kdy po nějaké době se pro ně vracel. Tyto věci prodával vysoce pod cenou. Následným vyhodnocením bylo také zjištěno, že v mnoha případech zanechal na místě činu jak daktyloskopické tak i trasologické stopy. Také bylo zjištěno, že v 16 letech měl již zkušenosti s pervitinem. Za získanou finanční hotovost z trestné činnosti si kupoval nové oblečení a zřejmě také pervitin.“

6 Výzkumná část

Začátkem listopadu roku 2013 bylo vytvořeno dotazníkové šetření, které zjišťovalo základní poznatky o kriminalitě mladistvých v podvědomí spoluobčanů Středočeského kraje. Dotazník byl vyplněn respondenty z vybraných měst, především v Příbrami, Dobříši, Berouně a ve Velkých Popovicích. Do každého města bylo odesláno 55 dotazníků. Nakonec bylo vráceno 160 vyplněných dotazníků. Z tohoto dotazníku lze vyvodit závěry pro osoby zabývající se kriminalitou mladistvých, především na co by se měly zaměřit ohledně prevence a dalšího vývoje této problematiky.

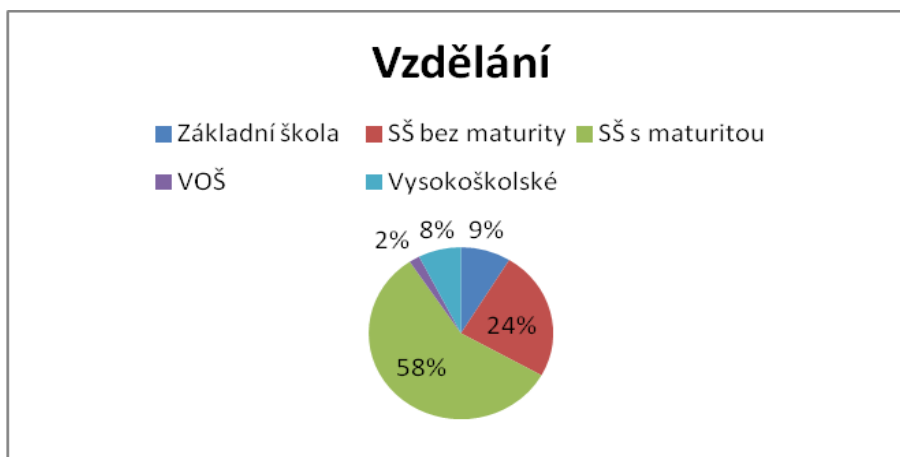
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 48 respondentů z Příbrami, 51 respondentů z Dobříše, 39 respondentů z Velkých Popovic a 22 respondentů z Berouna to je celkem 160 respondentů. Z hodnot, které byly zjištěny je jasné, že dotazníkového šetření se zúčastnilo více mužů, než žen. Graf č. 8 znázorňuje, že muži byli v zastoupení 56% (89 respondentů).

Graf č. 7

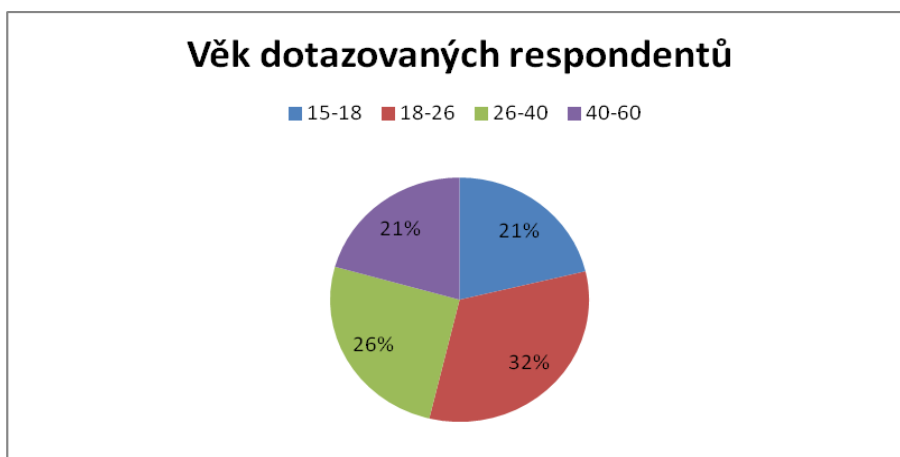
V následujícím grafu č. 9 je vidět nejvyšší dosažené vzdělání dotázaných. Dotazník vyplnilo nejvíce respondentů se střední školou s maturitou a to 58% (92 respondentů). Dále pak 24% (39 respondentů) se středoškolským vzděláním bez maturity, 9% (14 respondentů) žáků základních škol, dotázaní s vysokou školou byli v zastoupení 8% (12 respondentů) a nejméně dotázaných bylo absolventů vyšších odborných škol 2% (3 respondenti).

Graf č. 8

Nyní je znázorněn v grafu č. 10 věk dotazovaných respondentů. Vzhledem k umístění dotazníků bylo jasné, že se dotazníkového šetření zúčastní široká veřejnost. Jak již bylo řečeno, nejvyšší podíl na výsledných hodnotách mají osoby ve věku 18-26 let. Jejich zastoupení je 32% (52 respondentů) tudíž jejich názor je zásadní. Následují osoby ve věku 26-40 let, podíl těchto respondentů je také vysoký a to 26% (41 respondentů). Nejnižší podíl na hodnotách mají osoby ve věku 15-18 let 21% (34 respondentů) a 40-60 let 21% (33 respondentů).

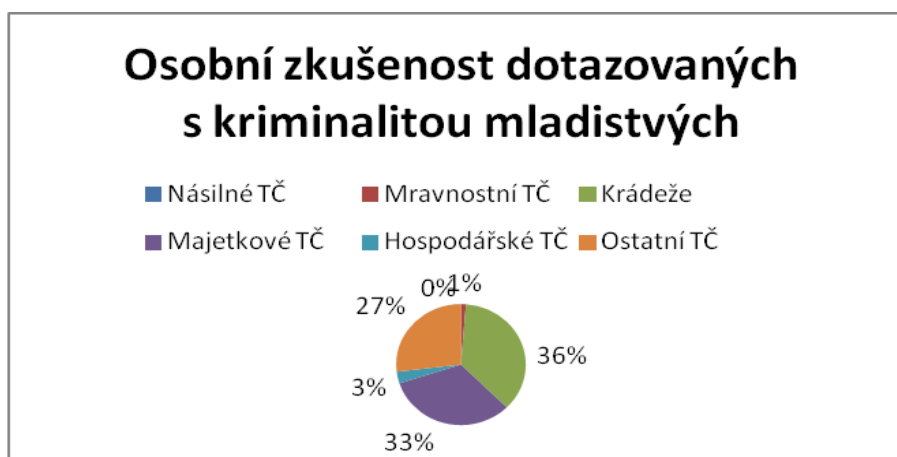
Graf č. 9

Nyní jsou uvedeny výsledky dalších otázek, které se zaměřovaly na samotné veřejné mínění o kriminalitě mladistvých. Jako první otázka byla, jestli se dotazovaní osobně setkali s kriminalitou mladistvých a pokud ano tak měli přiřadit čísla od jedné do šesti v pořadí podle četnosti, kdy jednička znamenala nejčastěji a šestka nejméně často. V následujícím grafu je možné vidět, že dotazovaní se nejčastěji setkali (označili

číslicí jedna) s krádežemi a to 36% (58 respondentů). Dále pak s majetkovou trestnou činností 33% (52 respondentů) a ostatními trestnými činy jako sprejerství, drogová závislost, výtržnictví a další čítá 27% (43 respondentů). Nejméně se lidé setkali s hospodářskými trestnými činy 3% (5 respondentů), mravnostními trestnými činy 1% (2 respondenti) a příznivý stav je u násilné trestné činnosti, kde se žádný z dotázaných s touto kriminalitou nikdy nesetkal nebo jen minimálně. Násilnou trestnou činnost dotazovaní označovali dle četnosti jako nejméně častou (označili číslicí šest) a to v 76% (121 respondentů) stejně jako mravnostní trestnou činnost. Fakt, že se dotazovaní nejčastěji setkali s majetkovou trestnou činností všeobecně, je podložen i statistickými údaji, které poukazují na to, že je to nejčastější páchanou trestnou činností mladistvých. Také je statisticky podloženo, že nejméně častou trestnou činností jsou mravnostní a násilné trestné činy.

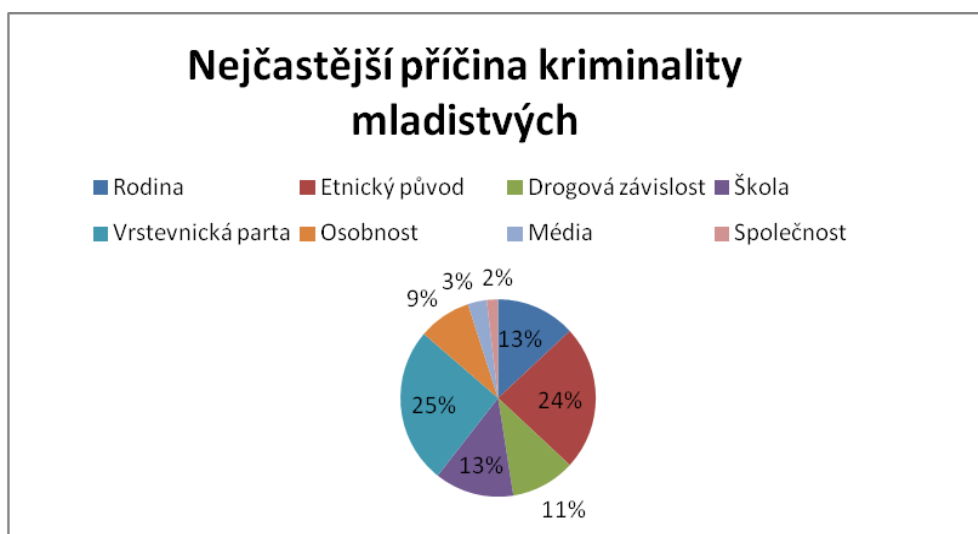
Graf č. 10

V další otázce byli respondenti dotazováni na to, co chápou jako nejčastější příčinu kriminálního chování mladistvých. Stejně jako u předchozí otázky měli přiřadit čísla jedna až osm v pořadí, podle míry vlivu na mladistvé jedince kdy jedna znamenalo největší vliv a osm nejmenší. Po celkovém shrnutí zaznamenaných údajů vyšel následující graf č. 12. V tomto grafu je patrné, že nejvíce dotázaných vnímá jako největší (označili číslicí jedna) příčinu kriminality mladistvých vrstevnickou partu 25% (41 respondentů). Z literatury a provedeného rozhovoru s kriminalistou víme, že nejčastější příčinou je nefunkční rodina, což názor respondentů vyvrací. Jako další příčinu označili etnický původ 24% (28 respondentů). Vzhledem k situaci, která nastala ve městě Příbram, není divu, že je etnický původ řazen mezi největší příčiny kriminality. To je možné vyčíst i z vyplněných dotazníků, kdy drtivá většina

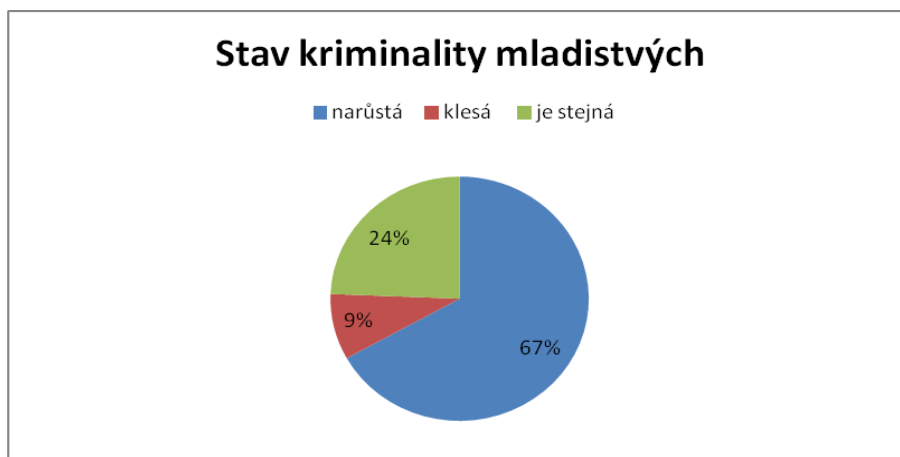
dotazovaných příbramských spoluobčanů označila etnický původ jako příčinu s největším vlivem. Následují se stejným počtem odpovědí rodina a škola s 13% (21 respondentů). Rodina i škola spolu úzce souvisí, jsou vnímány jako hlavní a nejdůležitější aspekty působící na osobnost jedinců. Dále následuje osobnost 9% (14 respondentů) a nejméně dotázaných chápe jako příčinu s nejmenším vlivem na kriminální chování mladistvých osobnost 3% (5 respondentů) a společnost 2% (3 respondenti).

Graf č. 11

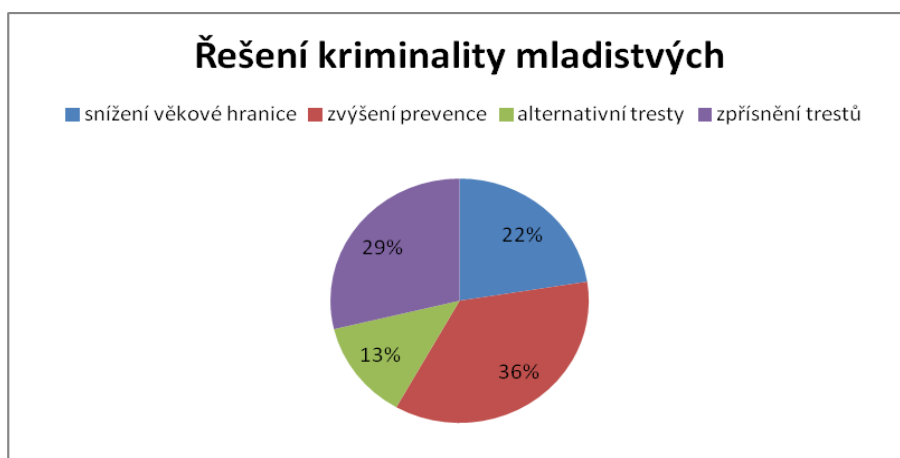
Dále byli tázáni respondenti, jak vnímají stav kriminality mladistvých. Výsledky dopadly podle očekávání. Dotazovaní si myslí, že v celkovém pojetí kriminalita mladistvých narůstá, toto si myslí 70% (107 respondentů). Toto veřejné mínění bylo však vyvráceno v předešlé kapitole, kde byla zjištěna opačná tendence především v posledních několika letech. Dále si 24% (39 respondentů) myslí, že se vývoj kriminality nemění, tudíž je stejný. Zbýlých 9% (14 respondentů) si správně myslí, že kriminalita mladistvých klesá. Není tomu divu, vzhledem k obsahu vysílaných zpráv a zkreslených informací v dalších médiích.

Graf č. 12

Následující otázka řešila, jak by bylo možné kriminalitu mladistvých snížit. Opět zde mohli dotazovaní přiřazovat čísla jedna až pět v pořadí podle míry účinnosti, kdy jedna je neúčinnější a pět nejméně účinné. Z výsledných hodnot byl sestaven graf, který vypadá následovně. Nejvíce dotazovaných si myslí, že nejlepším způsobem jak částečně snížit kriminalitu mladistvých je zvýšení prevence 36% (57 respondentů). Prevence je velice důležitá, v tuto chvíli již úspěšně fungují některé preventivní programy, které jsou velice účinné. Druhým nejzobnačenějším řešením bylo zpřísnění trestů, které označilo 29% (46 respondentů). Vzhledem k vysoké míře recidivy by toto opatření mohlo být přínosem. Následně označilo 22% (36 respondentů) jako účinné opatření snížení věkové hranice a nejméně účinné se dotazovaným jeví alternativní tresty, toto opatření označilo 13% (21 respondentů).

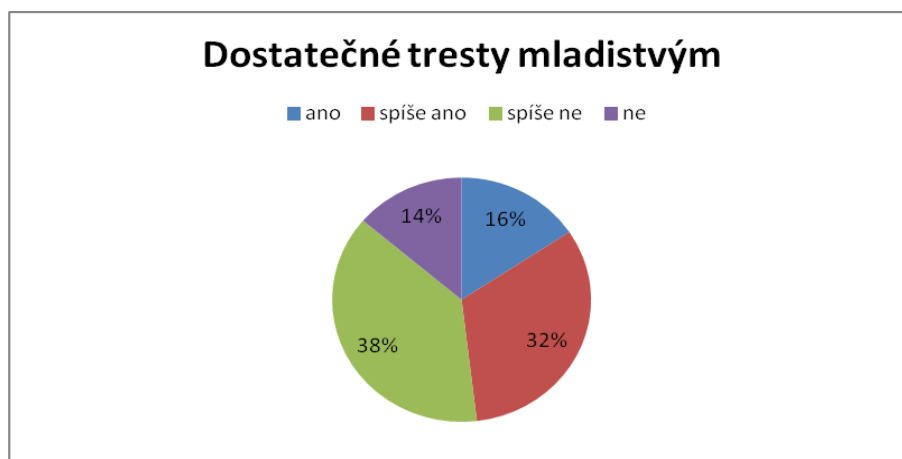
Graf č. 13

Dále byli respondenti dotazováni, zda jsou tresty ukládané mladistvým dostačující. Z grafu č. 15 je patrné, že 38% (61 respondentů) si myslí, že ukládané tresty

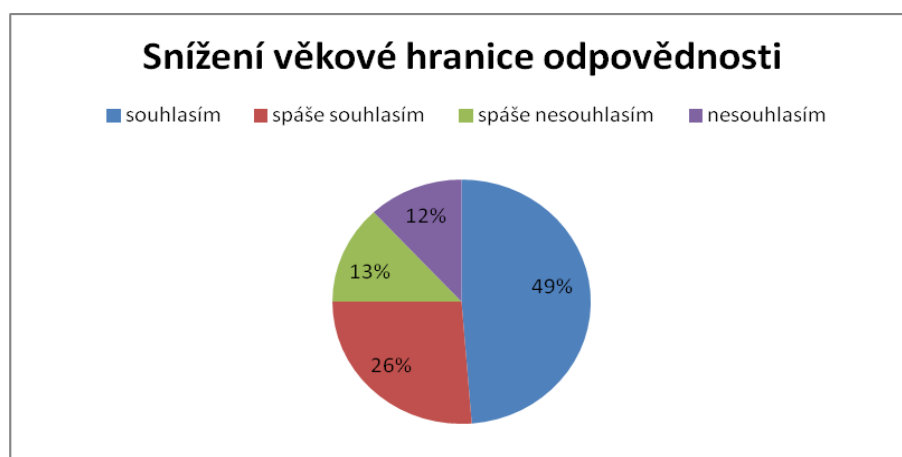
mladistvým spíše nejsou dostačující. Na druhou stranu zde není takový rozdíl s další odpovědí, že tresty jsou spíše dostačující, takto odpovědělo 32% (52 respondentů). Tyto odpovědi lze chápat jako neutrální. Následuje 16% (25 respondentů) odpovědí, že tresty jsou dostačující a v těsném závěsu 14% (22 respondentů) si myslí, že tresty dostačující nejsou. Celkově odpovědělo kladně 48% respondentů a 52% záporně, tudíž není možno s určitostí říct, zda jsou lidé s tresty mladistvým spokojeni či ne.

Graf č. 14

V následujícím grafu č. 16 je znázorněn názor dotazovaných na otázku snížení věkové hranice trestní odpovědnosti. Z grafu je patrné, že 49% (78 respondentů) se snížením věkové hranice souhlasí, 26% (42 respondentů) je nakloněno pro snížení věkové hranice. Dále je možné zjistit, že 13% (21 respondentů) spíše nesouhlasí a 12% (19 respondentů) naprosto nesouhlasí. Celkově je možné konstatovat, že 75% dotazovaných je pro snížení věkové hranice, avšak není možné s určitostí říct, zda by mělo toto opatření kladný přínos.

Graf č. 15

7 Hodnocení

Tato kapitola se zaměřuje na hodnocení všech získaných informací, které se v této práci objevily. Následně se v této kapitole vyskytuje návrh na opatření, které by pozitivně ovlivnilo mladistvé, aby se zdrželi kriminálního jednání jak v současném životě, tak i v životě budoucím. Pozitivní ovlivnění mladistvých je velice důležité, jelikož tato mladá generace je budoucností nás všech a je potřeba, aby se udávali správným směrem již od útlého věku.

7.1 Hodnocení získaných informací

V kapitole, kde jsou zpracovány statistické údaje celé České republiky a Středočeského kraje, bylo zjištěno, že kriminalita mladistvých neustále klesá. Podle zjištěných informací to může být důvodem například změny zákona u majetkových trestných činů v roce 2002. Tento zmiňovaný rok stoupla hodnota škody potřebná ke kvalifikaci trestného činu z 2000 na 5000 korun. Dalším možným faktorem může být celková změna společnosti a zavedení speciálních soudů pro mládež. Také mohlo k pozitivnímu ovlivnění kriminality mladistvých přispět rozšíření možností, jak aktivně spolupracovat s mládeží, která se dopouští delikventního chování. Avšak jsou zde ještě rezervy v boji proti kriminalitě mladistvých, o kterých pojednává následující podkapitola.

Při celkovém pohledu na pokles kriminality mladistvých není možné s určitostí konstatovat rozdíly mezi poklesem trestné činnosti páchané mladistvými v celé České republice a ve Středočeském kraji. Tudíž nelze určit nějaké specifické příčiny kriminality, které mají na tento pokles vliv.

Dalším zjištěným faktem je, že v porovnání se všemi kraji se Středočeský kraj umístil na horních příčkách počtu spáchaných skutků. Vezmeme-li v potaz velikost Středočeského kraje, nejsou zjištěné hodnoty tak vyčnívající, jako je to u jiných krajů. To znamená, že můžeme zařadit Středočeský kraj do průměru, který v České republice panuje. Dále bylo zjištěno, že největší podíl trestných činů na území České republiky a Středočeského kraje zastupuje majetková trestná činnost více jak v padesáti procentech. Vzhledem k této skutečnosti by měl být brán zřetel nejvíce právě na tuto trestnou činnost.

Pokusíme li se vyhodnotit strukturu kriminality mladistvých, a vezmeme li v potaz grafy č. 5 a 6, nepřijdeme na žádné možné výsledky, jelikož nebylo zjištěno žádných velkých rozdílů.

Nejčastěji páchaným druhem majetkové trestné činnosti v České republice, byly krádeže prosté, a to v největším zastoupení – krádeže v jiných objektech. Krádeží vloupáním bylo podstatně méně. Nejčastějším skutkem zde byly – krádeže vloupáním do ostatních objektů. Je zajímavé, že u Středočeského kraje je to přesně naopak. Zde byly zjištěny nejvyšší hodnoty u krádeží prostých. Důvodem tomu může být méně příležitostí ke spáchání krádeže. Naopak větší příležitosti mají mladiství pro krádeže vloupáním. Dle hodnot zatíženosti obyvatelstva lze konstatovat, že na území Středočeského kraje je největší zatíženost obyvatel krádežemi vloupáním s indexem (5,9) následují krádeže prosté s indexem (4,0) a dále ostatní majetkové trestné činy s indexem (1,0). U České republiky jsou to krádeže prosté s indexem (9,5), následují krádeže vloupáním s indexem (8,5), a dále ostatní majetkové trestné činy s indexem (0,1). Z těchto hodnot vyplývá, že obyvatelstvo Středočeského kraje je více zatíženo ostatní majetkovou trestnou činností, než je tomu u obyvatelstva celé České republiky.

7.2 Návrh opatření

Nedílnou součástí této kapitoly je návrh opatření, které by pozitivně přispělo ke snížení kriminality mladistvých. V celkovém pohledu na kriminalitu mladistvých je možné vyvodit některé návrhy, jak mladistvé zaměstnat nebo zapojit do některých činností, které by na ně měly kladný vliv. Prevencí kriminality mladistvých se ve vyspělých státech na celém světě zabývá mnoho institucí jak státních tak i soukromých. Zde zmiňované návrhy vyplývají ze zjištěných poznatků literatury, z provedeného dotazníkového šetření a z provedeného rozhovoru s kriminalistou. S panem Máchou byly konzultovány i některé důležité aspekty týkající se návrhu potřebných opatření.

V České republice se každoročně pořádají na základních i středních školách besedy, které seznamují studenty s kriminalitou, vlivem drog a osudy lidí, kteří se v mládí vydali špatným směrem. Tyto besedy jsou konány pod záštitou Policie České republiky ve spolupráci se školami. Dále studenti navštěvují v rámci výuky soudní řízení, která jim mají demonstrovat, jak mohou dopadnout, pokud se budou chovat nezákonným způsobem. V některých městech vznikají centra pro rizikovou mládež,

jako je tomu například v Příbrami. Ve městě Příbram, konkrétně v oblasti, kde se vyskytuje riziková mládež, bylo zřízeno centrum, do kterého chodí většina mládeže z této oblasti. Zde se věnují různým aktivitám s přítomným vychovatelem, který se snaží rozvíjet jejich osobnost a tak přispět k jejich řádnému začlenění do společnosti. Na školách se speciální výukou, kterou navštěvují především děti ze slabších sociálních skupin, byli zavedeni pomocní vychovatelé, kteří vedle učitele pomáhají žákům s výukou a celkovým výchovným procesem tak, aby došlo k začlenění jedince do společnosti vzhledem k jeho schopnostem a dovednostem.

Tyto jmenované opatření již fungují a vzhledem ke stavu kriminality mladistvých se zdají být účinné. Pokud chceme snížit kriminalitu na samotné minimum, musíme zefektivnit nebo dokonce navrhnout nové opatření, které bude dokonalejší tudíž i více účinné.

Ze studované literatury je patrné, že základním faktorem ovlivňující mladistvé je rodina. Rodina, jakož to základ mravnostního vývoje dítěte, by měla být soudržná, schopná se dítěti věnovat, správně ho vychovávat a vést, stanovit dítěti priority, možné cíle a celkově jít dítěti příkladem s větší odpovědností. Z těchto zdrojů vyplývá, že velikým přínosem by mohl být zvýšený dohled nad dětmi, které pocházejí právě z rozvrácených rodin, to také zmínil pan Mácha v provedeném rozhovoru.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že by mohlo pozitivně přispět ke snížení kriminality mladistvých zvýšení prevence. Toho by mohlo být dosaženo již zmiňovanými besedami, které by se konaly častěji a s menším počtem žáků, aby bylo dosaženo větší pozornosti. Také by bylo dobré, aby práce výchovných poradců ve školách byla více efektivní, jelikož žáci často ani nevědí, za kým mají jít, když mají nějaký problém. Také by mohlo pomoci, zavést na školách předmět, který by seznamoval žáky s kriminalitou a postihy, které jim mohou hrozit, pokud se budou chovat nezákonným způsobem. V rámci tohoto předmětu by pak žáci častěji navštěvovali i veřejná soudní řízení, měli by různé besedy s odborníky, také by zde mohli navštěvovat i instituce integrovaného záchranného systému.

Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že k pozitivnímu ovlivnění mladistvých by mohlo přispět zpřísnění trestů. To by mohlo být nahrazeno zvýšením rychlosti řízení proti mladistvým, především aplikaci trestu, který by byl adekvátní ke spáchanému skutku. Také je zde otázka, zda lze považovat, nápravná zařízení, kde jsou

mladiství trestání za dostačující vliv na mladistvé, aby se napravili a nepáchali dále trestnou činnost. Vzhledem k výskytu zvýšené recidivy, jak bylo zjištěno z rozhovoru, se tyto nápravná zařízení zdají být neefektivní. Větší efektivity by mohlo být dosaženo jinými způsoby a druhy testů. Mladistvé by také mohla od protiprávního chování odradit vysoká míra objasněnosti trestných činů páchaných mladistvými a následné informování o úspěšnosti v médiích. Mohly by být ukládány veřejně prospěšné práce i za malé přestupky, aby došlo u mladistvých ke studu před ostatními a aby si uvědomily, co jim protiprávní chování přináší.

Z literatury je zřejmé, že pokud jde o veřejné instituce, zájmové kroužky a skupiny, které zaměstnávají mládež v době jejich volna, najdeme jich zde jen malé množství s úzkým výběrem okruhu činnosti. Jestliže bychom chtěli zvýšit jejich efektivitu, bylo by nutné tyto instituce rozšířit, a také zajistit jejich dostatečnou propagaci, aby se mládež o nich dověděla. Toho by mohlo být dosaženo spoluprací institucí se školami.

Závěr

Na závěr této práce lze konstatovat, že všechny stanovené cíle byly řádně splněny. Zvolené téma bakalářské práce je vzhledem k okolnostem v dnešní společnosti velmi aktuální. Kriminalita mladistvých se stala jedním z nejdůležitějších problémů současné společnosti a proto je i nadále potřeba věnovat tomuto problému neustálou pozornost. Je třeba si uvědomit všechny příčiny kriminality mladistvých a snažit se je pozitivně ovlivnit. Prevence je právě nejúčinnějším nástrojem, jak s tímto fenoménem bojovat. Je nutné navrhovat nová a zdokonalovat stávající opatření, které ovlivňují tuto kriminalitu. Protože je lepší kriminalitě předcházet, než později čelit napáchaným škodám.

V úvodní teoretické části práce jsme zjistili, že na vznik kriminálního chování mladistvých působí celá řada vlivů a to jak fyzických, společenských tak i duševních. Nejdůležitějším faktorem v předcházení kriminality by měla být rodina, která by jedince měla vychovávat, a vést k řádnému životu. Po rodině je dalším důležitým faktorem škola, ve které se jedinec začleňuje do společnosti spolužáků a učí se disciplíně.

Výzkumná část práce se zaměřila na statistické údaje policie České republiky. Byla vyhledána data, a následně vypracovány grafy a tabulky objasňující hodnoty kriminality mladistvých ve Středočeském kraji což bylo dílčím cílem. Další součástí tohoto cíle bylo srovnání hodnot kriminality mladistvých ve Středočeském kraji s kriminalitou mladistvých v celé České republice. Tyto hodnoty byly zaznamenány spolu s hodnotami celé České republiky. Ze zjištěných hodnot bylo vyvozeno, že kriminalita mladistvých v celé České republice od roku 2000 klesá. Stejně tak bylo zjištěno i u kriminality ve Středočeském kraji jen s nepatrnými rozdíly. Totéž platí i o struktuře kriminality mladistvých. Struktura kriminality mladistvých v celé republice v podstatě odpovídá struktuře kriminality ve Středočeském kraji.

Hlavním cílem bylo objasnit majetkovou trestnou činnost páchanou mladistvými pomocí rozhovoru s kriminalistou, což se podařilo. Pan Por. Ondřej Mácha nám poskytl, mimo jiné, několik příkladů z policejní praxe, které doplnily celkový pohled na majetkovou trestnou činnost. Také jsme zjistily, že nejčastější příčinou kriminality mladistvých, s kterou se kriminalisté setkávají, je disfunkční nebo rozvrácená rodina. Díky jeho poznatkům jsme se dozvěděli, vše co bylo potřeba pro zpracování tohoto cíle.

Velkým přínosem této práce je návrh opatření, které může přispět k pozitivnímu ovlivnění kriminality mladistvých. V souvislosti se zjištěním a zpracováním faktorů, které na jedince mohou mít vliv, byly pracovány návrhy na řešení kriminality mladistvých, které by se mohly ujmout jak u policie, veřejné správě tak i na školách a dalších institucích. Bylo navrženo několik variant řešení ve všech možných sférách od rodiny až po zájmové skupiny. Při návrhu opatření bylo zohledněno dotazníkové šetření, které bylo zpracováno občany Středočeského kraje. Návrhy také vyplývaly ze studované literatury. Také jsme použily některé poznatky z rozhovoru s kriminalistou, který nám prozradil i vlastní názor na problematiku.

Tvorba práce proběhla bez problémů a při zpracování jsme se setkali s mnoha pohledy na tuto problematiku. Celkový výzkum zpracovaný v této práci obsáhl naprosto vše, co bylo nutné pro vyhodnocení zaznamenat. Při zpětném pohledu je stále jasnější, že nejdůležitějším faktorem v celé problematice je rodina. A proto se na rodinu musejí zaměřit všichni, co chtějí ovlivnit kriminalitu mladistvých od samotného počátku.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

1. BRIDGES, K. M., *Factors Contributing to Juvenile Delinquency*, 17 Am. Inst. Crim. L. & Criminology 531 (1926-1927)
2. ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. 1. vyd. Brno : Doplněk, 2000. 377 s. ISBN 80-7239-060-0.
3. FAZÍK, P. *Násilie v médiích*. In: Sociální prevence. Bratislava : NBT, 2009, 459 s. ISBN 80-239-2994-1.
4. HYHLÍK, F., NEKONEČNÝ M. *Malá encyklopedie současné psychologie*. 2. vyd. Praha : SPN, 1977. 338 s. ISBN 80-04-25236-2.
5. CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. vyd. Praha : MVČR, 1998. 459 s. ISBN 80-7201-265-7.
6. CHMELÍK, J., A KOL. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. 201 s. ISBN 80-7178-739-6.
7. JEDLIČKA, R., A KOL. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha : Tiskárny MV, 2004. 482 s. ISBN 80-7312-038-0.
8. JELÍNEK, J., A KOL. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha : Linde Praha, 2005. 724 s. ISBN 80-7201-533-8.
9. JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B., *Média a společnost*. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. 207 s.. ISBN 80-7178-697-7.
10. KAISER, G., *Kriminologie: Úvod do základů*. Praha : C.H.Beck, 1994. 392 s. ISBN 80-7357-026-2.
11. KOUDELKOVÁ, A., *Psychologické otázky delikvence*. Praha : Victoria Publishing, 1995. 114 s. ISBN 80-718-7022-6.
12. KRAUS, B., HRONCOVÁ, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2007, 325 s. ISBN 978-80-7041-896-3.
13. LANGER, S. *Mládež problémová, její typy a možnosti uplatnění*. 1.vyd. Hrad. Králové: Kotva, 1994, 463 s. ISBN 80-9002-543-9.
14. LAŠEK, J. *Komponenty sebehodnocení pubescentů*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2005. 133 s. ISBN 80-7041-103-1.
15. MARTÍNEK, Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.

16. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 2006. 200 s. ISBN 80-7178-226-2.
17. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ A. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. vyd. Praha : Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.
18. NOVOTNÝ, O. A KOL.. *Kriminalita mládeže: Studie o mladistvých delikventech*. Praha : SEVT, 1968. 212 s.
19. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
20. VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2008. s. 779. ISBN 978-80-7367-414-4.
21. ZAPLETAL, J., NOVOTNÝ, O., *Kriminologie*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2008. 528 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
22. ZOUBKOVÁ, I., *Kontrola kriminality mládeže*, 1. vyd. Dobrá Voda u Pelhřimova : Aleš Čeněk, 2002. 231 s. ISBN-80-86473-08-2.
23. KOL., *Slovník cizích slov*. Praha : Encyklopedický dům, 1998. 366 s. ISBN 80-90-1647-8-1.

Elektronické zdroje:

1. ČESKO. ČSÚ : *Statistiky* [online]. Krajská správa ČSÚ © 2014 [2014 – 3 – 15]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/home>>.
2. ČESKO. iDnes : *Zprávy* [online]. David Březina © 2013 [2014 – 1 – 15]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/mladika-co-se-zabil-v-audi-melilide-radi-byl-popularni-i-na-internetu-1g4-/domaci.aspx?c=A130302_175746_domaci_brd>.
3. ČESKO. Národní informační centrum pro mládež : *Kriminalita a delikvence* [online]. ISMV © 2011 [2013 – 10 – 26]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/kriminalita-a-delikvence-charakteristika>>.
4. ČESKO. Středočeský kraj : *Informace o Středočeském kraji* [online]. KR-S © 2009 [2013 – 12 – 11]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/stredocesky-kraj/informace-o-kraji/>>.
5. ČESKO. Trestní – rizeni.con : *Trestní řízení ve věcech mladistvých* [online]. TR.com © 2014 [2014 – 3 – 11]. Dostupné z WWW: <<http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>>.

Legislativní dokumenty:

1. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. Česká republika [online]. 2003. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

Přílohy

Příloha č. 1: Řízený rozhovor s kriminalistou Por. Ondřejem Máchou.

Vážený pane Mácha, můžete mi říct, jaká je Vaše náplň činnosti vzhledem k mladistvým?

„Pracuji necelé čtyři roky u služby kriminální policie a vyšetřování Praha venkov – západ, kdy tato součást spadá pod krajské ředitelství střeďočeského kraje. Já osobně jsem zařazen na oddělení obecné kriminality, kdy mojí pracovní náplní je vyhledávat trestnou činnost a prověřovat místně a věcně příslušné trestné činy, u nichž již byly zahájeny úkony v trestním řízení dle ust. § 158 odst. 3 TŘ. V rámci této služby bylo objasněno několik skutků, kdy těchto se dopustil mladistvý pachatel“

Co je podle Vás nejčastějším cílem majetkové trestné činnosti mladistvých?

„Dle mého názoru a získaných zkušeností v největší míře je cílem rychle a snadno získat finanční hotovost, která následně slouží k nákupu návykových látek, či nákupu hodnotných věcí, které si doposud nemohl pachatel dovolit. Tyto věci v mnoha případech pachatel ani nepotřebuje. Také může být cílem vyrovnat se jeho kamarádům nebo členům delikventní party, ve které se chce zviditelnit.“

Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny páchaní majetkové trestné činnosti?

„Příčinou je více faktorů a to zejména výchova, sociální zabezpečení v rodině, kamarádi, drogová závislost a v neposlední řadě také osobnost. Co se týče nejdůležitějšího vlivu, který na mladistvého pachatele působí, je to zcela jistě rodina. Pachatelé nemusejí vždy pocházet ze sociálně slabší rodiny. Před nedávnem řešili kolegové sedmnáctiletého mladíka, který byl z velice bohaté rodiny, a přesto se stal členem organizované skupiny, která kradla automobily a katalyzátory výfukových plynů. Při pozdějším výsledku mladík uvedl, že důvodem jeho protiprávního jednání byla nuda.“

V jakém poměru jsou u majetkové trestné činnosti zastoupeni mladiství chlapci a dívky?

„Dle statistik je jednoznačné, že majetkovou trestnou činnost páchají převážně mladiství chlapci.

Jaký věk je nejčastěji zastoupen u mladistvých pachatelů? Jsou zde patrné nějaké rozdílnosti?

„Závažnost a početnost trestných činů se zvyšuje přibývajícím věkem. Nejprve závadové chování můžeme pozorovat ve školách, kdy poškozenými jsou spolužáci (např. prosté krádeže mobilních telefonů atd.) S přibývajícím věkem může být pachatel odvážnější a dopouští se krádeží vloupáním či dokonce loupeží.“

Ovlivňuje nějak majetkovou trestnou činnost páchanou mladistvými drogová, nebo alkoholová závislost?

„Ano určitě ovlivňuje. Doposud jsem se převážně setkal s mladistvými pachateli, kteří již měli zkušenost s tvrdou drogou (v některých případech pravidelně užívali) a to zejména s pervitinem. Na základě mé zkušenosti mohu říci, že tito mladiství pachatelé inklinují spíše k drogám než k alkoholu. Tím ale nechci říci, že nemají zkušenosti s alkoholem. Pod vlivem drogy je mladistvý odvážnější a neuvědomuje si následky svého protiprávního jednání. Nehledě na to, že při takzvaném „abstáku“ závislý prožívá neuvěřitelné stavy, kdy je schopný úplně všeho.“

Dochází u mladistvých k častější recidivě než u dospělých?

„Na tuto otázku uvádím, že je to individuální, ale je patrné, že recidivisté v dospělém věku často měli již v mladistvém věku problémy se zákonem. To může značit, že náprava mladistvých pachatelů je v některých případech neefektivní“

Z jakých rodin podle Vás mladiství pachatelé pocházejí? Má na mladistvé vliv starší člen rodiny, který má kriminální minulost?

„Mladiství pachatelé statisticky pocházejí z rozvrácených rodin, kde rodiče neplní plnohodnotně svoji rodičovskou roli. Na mladistvé pachatele může mít důležitý vliv také zkušenost starších členů rodiny s trestnou činností.“

Jsou na místech činu patrné rozdílnosti mezi způsobem spáchání skutku mladistvými a dospělými pachateli?

„U páchání trestných činů mladistvých jsou patrné tyto aspekty - nepromyšlenost páchání, zvýšená brutalita (spíše u násilí), neuvědomování následků svého protiprávního jednání, pachatel na místě činu zanechává více stop (nezná metody policie), vandalismus, spolupachatelství (málokdy mladistvý páchá trestnou činnost sám).“

Jaká je spolupráce s mladistvými delikventy?

„Při výslechu podezřelého dochází k častějšímu přiznání než u dospělých, dále se často u podezřelých projevuje obava před rodiči (je výhodnější v některých případech při výslechu podezřelého místo rodiče účast pracovníka orgánu sociální péče o děti - OSPOD).“

Můžete uvést některý případ ze své praxe?

„Ano. V roce 2012 v letních měsících se množila vloupání do rekreačních chat, kde byla následně odcizena různá zahradní technika. Tyto napadené objekty byly všechny poblíž obce Mníšek pod Brdy. Na základě výslechů poškozených a prověřováním byla stanovena verze, že pachateli těchto skutků je s nejvyšší pravděpodobností jedna skupina. Na základě skutečnosti, že byla část odcizených věcí nalezena v určitém místě, byla natipována jedna konkrétní dospělá osoba. Jednalo se o rozvedeného muže, který v poslední době neměl stálé zaměstnání ani bydliště. Prověřováním bylo dále zjištěno, že se jedná o osobu závislou na alkoholu. Až druhým výslechem bylo zjištěno, že tato osoba zastírá jednání svého šestnáctiletého syna, který se těchto krádeží dopouštěl. Dokonce v jednu chvíli tyto krádeže chtěl otec vzít na sebe. Matka podezřelého o tomto jednání svého syna nevěděla. Při výslechu za účasti pracovnice OSPOD se podezřelý doznal ke všem předmětným vykradeným chatám. Bylo zjištěno, že převážnou část krádeží vykonal společně s dalšími mladistvými spolupachateli. Tyto chaty označil a také uvedl, že odcizené věci schovával do křovin poblíž míst činu, kdy po nějaké době se pro ně vracel. Tyto věci prodával vysoce pod cenou. Následným vyhodnocením bylo také zjištěno, že v mnoha případech zanechal na místě činu jak daktyloskopické tak i trasologické stopy. Také bylo zjištěno, že v 16 letech měl již zkušenosti s pervitinem. Za získanou finanční hotovost z trestné činnosti si kupoval nové oblečení a zřejmě také pervitin.“

Mnohokrát vám děkuji za rozhovor a doufám, že se v budoucnu znovu střetneme na profesní úrovni.

Kriminalita mladistvých a její příčiny ve Středočeském kraji

Tento dotazník je anonymní a je vytvořen za účelem zjistit veřejné mínění o kriminalitě mladistvých (**mladistvý ve věku 15-17 let**) a do jaké míry se dotázaní setkali s tímto fenoménem.

Veškeré získané informace slouží pro vypracování statistik a k doplnění bakalářské práce.

Děkuji za vyplnění. Sirotek Michal

1. Váš věk **pohlaví** **místo bydliště (město, obec)**

..... Muž x Žena

2. Označte nejvyšší dosažené vzdělání.

- a) Základní škola
- b) SŠ bez maturity
- c) SŠ s maturitou
- d) VOŠ
- e) Vysokoškolské

**3. Setkali jste se osobně s kriminalitou mladistvých? (mladistvý 15-17 let)
Pokud ano, přiřaďte čísla 1 až 6 v pořadí podle četnosti, kdy 1 je nejčastěji a 6 nejméně často.**

Násilné trestné činy (vražda, úmyslné ublížení na zdraví, vydírání, vyhrožování, týrání atd.)

Mravnostní trestné činy (znásilnění, pohlavní zneužití atd.)

Krádeže

Majetkové trestné činy (poškození cizí věci, podvod atd.)

Hospodářské trestné činy (porušení autorského zákona, padělání, neoprávněné držení platebního prostředku)

Ostatní trestné činy (výtržnictví, drogy, sprejerství)

4. Co vnímáte jako nejčastější možnou příčinu kriminality mladistvých? (mladistvý 15-17 let) Přiřaďte čísla 1 až 8 v pořadí podle míry vlivu, kdy 1 je největší vliv a 8 nejmenší vliv.

- Rodina
- Etnický původ
- Drogová závislost
- Škola
- Vrstevnická parta
- Osobnost
- Média

Společnost

5. Jak vnímáte stav kriminality mladistvých v posledních 10-ti letech?

- a) narůstá
- b) klesá
- c) je stejný

6. Jak byste řešili kriminalitu mladistvých? (mladistvý 15-17 let) Přiřaďte čísla 1 až 5 v pořadí podle míry účinnosti, kdy 1 je nejúčinnější a 5 nejméně účinné.

snížení věkové hranice
zvýšení prevence
alternativní tresty
zprísňení trestů
jiné uveďte .....

7. Myslíte si, že jsou tresty ukládané mladistvým dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

8. Jaký máte názor na snížení věkové hranice trestní odpovědnosti na 14 let?

- a) souhlasím
- b) spíše souhlasím
- c) spíše nesouhlasím
- d) nesouhlasím